

ФИЛАТЕЛИСТА ФИЛАТЕЛИСТА

БЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

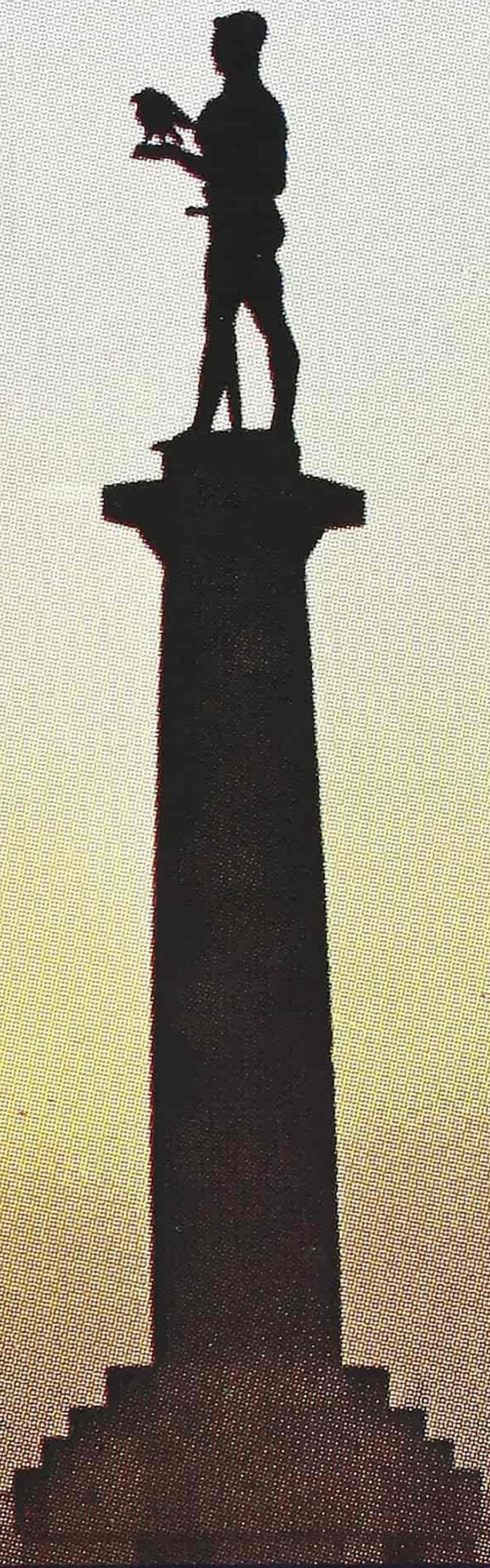
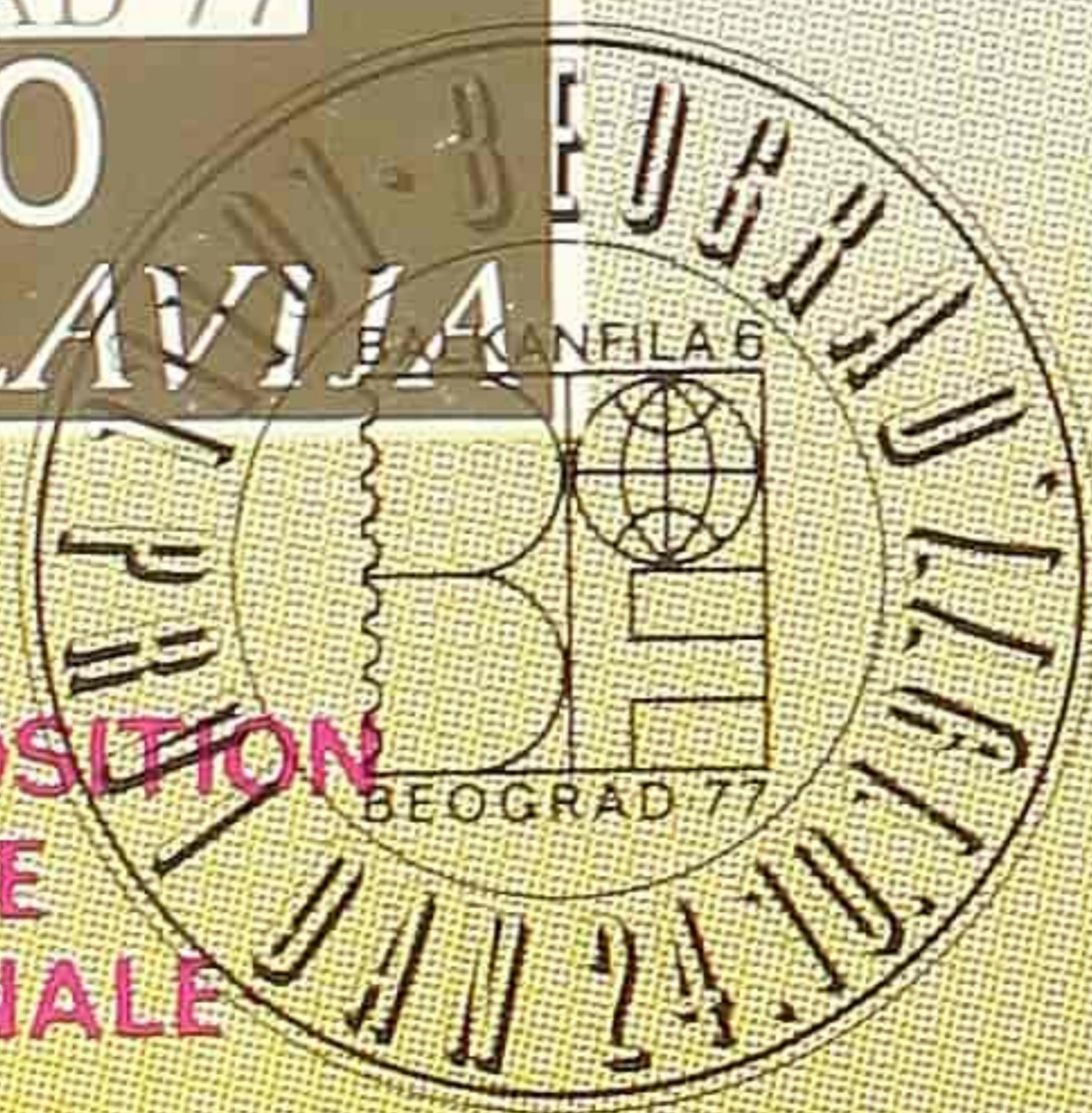
• БРОЈ 171

ОКТОБАР '77

VI-ÈME EXPOSITION
PHILATELIQUE
INTERNATIONALE
DES PAYS
BALCANIQUES

YUGOSLAVIE

**ФИЛАТЕЛИСТА
FILATELISTA
časopis CФC**

Adresa:

Sremska 6/IV,
pošt. fah 702,
11001 Beograd

Telefon:

(011)-638-751

Žiro račun kod SDK:
60806-6678-11966

Izdavački savet:

Bek Jovan
Veličković Jovan,
predsednik

Dr Đukanović
Dragoslav

Dr Marisavljević Jovan
Stojanović Dragomir
Tubinović Dejan
Ursake Konstantin

Redakcioni odbor:

Prim. dr Branislav
Novaković

Dilp. ing. Moco
Sumbulović

Dr Jovan Marisavljević
Dipl. ecc. Vojislav

Begović
Imre Vaci

Jovan Reljin, dipl.
pravnik

Glavni i odgovorni
urednik:

Reljin Jovan

Urednik i tehnički
urednik

Vaci Imre

Idejno rešenje korica:

akad. slikar **Dušan**
Lučić

štampa:

Graf. pred. »Prosveta«,
Beograd,
Đure Đakovića br. 21

**ZA ČLANOVE SAVEZA FILATELISTA
SRBIJE, ČASOPIS JE BESPLATAN
ZA OSTALE PRIMERAK 8.— DINARA**

**PRETPLATU NA ČASOPIS MOŽETE
UPLATITI OPŠTOM UPLATNICOM
NA ADRESU:**

SAVEZ FILATELISTA SRBIJE

ŽIRO RAČUN 60806-6678-11966

SA NAZNAKOM „ZA ČASOPIS“

GODIŠNJA PRETPLATA JE 60.- DINARA

Izlazi najmanje dvomesečno ● Godišnja pretplata za Jugoslaviju 60.— dinara, za inostranstvo 120.— dinara (za avionsku poštu + 10 din. za Evropu i + 30 dinara za ostale zemlje) ● Mali oglasi do 20 reči din. 40.—, svaka dalja reč 1 dinar. ● Uokvireni oglasi:

1/1 strana — 1000.— 1/2 strane — 500.—

1/4 strane — 250.— 1/8 strane — 150.—

1/16 strane — 100.—

* * *

Published bimonthly by Union of Philatelists of Serbia ● Annual subscription US \$ 6.75 (for air mail + 1.—\$ Europe, + 3.—\$ other countries) ● Little advertisement: first 20 words US \$ 2.25, each additional word US \$ 0.07 ● Framed advertisement:

1/1 p — \$ 50; 1/2 p — \$ 25; 1/4 — \$ 15;

1/8 p — \$ 9; 1/16 p — \$ 6.

Discount 25% for four repetitions, 33% for six repetitions ● We do not accept mint or used samp. IRC accepted at the base: 1 IRC = 0.20 US \$.

Our bank account: 320020-02587, Beogradska banka —
I osnovna, Beograd

Rukopisi se ne vraćaju. Marke poslate radi kliširanja vraćamo u preporučenom pismu ili po dogovoru. Preštampavanje dozvoljeno, uz navođenje izvora i autora, ukoliko drugačije nije navedeno.

Unless otherwise stated, all items may be reprinted, provided that the proper information is given of source and author.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za kulturu SR. Srbije br. 413/380-73-02 od 16. maja 1973. godine oslobođen poreza na promet.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Септ. — Октоб. 1977. • Sept. — Oktob. 1977.

ГОДИНА
XXVIII

БРОЈ 171

U SUSRET BALKANFILI VI — BEOGRAD 77.

Jovan Reljin
Glavni i odgovorni urednik

Jugoslovenska filatelija praznuje ove jeseni.

Nakon dugog perioda, filatelisti Jugoslavije imaju izuzetnu priliku i mogućnost, ukazano im je izvanredno poverenje i čast da organizuju jednu međunarodnu filatelističku izložbu. Čast je utoliko veća što je reč o organizovanju tradicionalne izložbe filatelista balkanskih zemalja, na kojima su do sada učestvovalе i poštanske uprave ovih zemalja i koja je već obezbedila visok ugled u krugovima međunarodne filatelije.

Po načinu i toku ostvarenih priprema, širini i broju okupljenih aktivista u našoj filateliji, ona treba verno da prikaže i odrazi stepen organizovanosti, snage i sposobnosti jugoslovenske filatelije.

I pored objektivnih teškoća, nedovoljnih materijalnih sredstava, pomanjkanja potrebnog iskustva, malog broja ljudi koji se mogu potpuno angažovati u ovim aktivnostima, stvorena je povoljna klima, raspoloženje i izražena spremnost filatelista da se ostvare ciljevi ove izložbe, da se afirmišе filatelija kao društveno opravdano i korisno angažovanje, da se potvrdи ugled naše marke i filatelističke organizacije u svetu, — da skupljanje maraka, filatelija, postane još širi put razumevanja, povezivanja ljudi, naroda i država.

Već tradicionalna, Međunarodna filatelistička izložba balkanskih zemalja održaće se po prvi put u našoj zemlji, u Beogradu, pod nazivom »Balkanfila VI — Beograd 77«. Na ovoj izložbi, koja će biti otvorena u hali III Beogradskog sajma od 24. do 30. oktobra 1977. godine, učestvovaće pored brojnih filatelista iz naše zemlje i filatelisti iz Rumunije, Grčke, Bugarske i Turske. Organizator je kao izlagače pozvao i filatelističke organizacije iz Albanije i Kipra.

Uz društvenu i materijalnu podršku i pomoć Zajednice jugoslovenskih PTT, Izvršnog veća SR Srbije i Skupštine grada Beograda. Udruženje filatelističkih saveza Jugoslavije prihvatilo se organizacije ove izložbe. Udruženje je pripremu i ukupnu organizaciju izložbe poverilo Savezu filatelista Srbije kao Savezu — domaćinu. Svoju podršku i razumevanje izrazila je i Savezna konferencija SSRNJ, Republička konferencija SSRN Srbije, Gradska konferencija SSRN Beograda, Savezni Sekretarijat za inostrane poslove, Turistički savezi Jugoslavije, Srbije i Beograda, kao i jedan broj poslovnih udruženja i organizacija udruženog rada.

Višeznačni je karakter ovogodišnje izložbe u Beogradu. Pre svega, filatelisti Jugoslavije želeli su i jednom međunarodnom izložbom, pored niza republičkih i regionalnih, da se uključe u obeležavanje i proslavu 40-godišnjice dolaska druga Tita na čelo SKJ i njegovog 85. rođendana. U tom smislu, zbirke koje će izložiti naši filatelisti reprezentovaće slikovito obeležavanje istorijskih događaja iz Narodno-oslobodilačke borbe, rad partijskih kongresa, ulogu druga Tita u razvoju i jačanju samoupravne i nesvrstane socijalističke Jugoslavije, obnovu i izgradnju zemlje i dr.

»Balkanfila VI — Beograd 77« održaće se neposredno u vreme trajanja Konferencije o evropskoj bezbednosti i saradnji — KEBS u Beogradu. Izložba je u velikoj meri posvećena i ovom značajnom skupu i događaju, sa namerom da predstavlja manifestaciju mira i saradnje među narodima i državama na Balkanu.

Povodom izložbe, ZJPTT izdaće prigodnu marku i prigodan koverat sa žigom (FDC), dok će na samoj izložbi biti u upotrebi niz prigodnih žigova na ograničenom broju serija prigodnih koverata posvećenih izložbenom danu Ujedinjenih nacija, Jugoslavije, Bugarske, Grčke, Rumunije i Turske.

Najzad, potrebno je naglasiti da ova izložba mora imati i odgovarajuće značenje za samu jugoslovensku filateliju. Ona je prilika za snaženje akcionog jedinstva, pregrupisanje snaga i postizanje efikasnijeg dejstvovanja filatelističkih organizacija u zemlji u pravcu omasovljavanja i popularizacije filatelije, posebno u redovima pionira i omladine. Prilika, da jugoslovenska filatelija zauzme autoritativnije mesto u oblasti vaspitno-pedagoškog i idejno-obrazovnog rada u nas. Izložba je istovremeno prilika za iznalaženje dugoročnih zajedničkih planova i puteva neophodne saradnje između organizovane filatelije u nas i odgovarajućih tela i organa u Zajednici JPTT.

Izložba je jedan ali redak i jedinstven događaj. Međutim, aspekti, značenja, pa stoga i nadanja, mnogobrojna su. Prema onome što je učinjeno, nade su opravdane. Ali, poslednja nedelja oktobra ne može učiniti sve. Mnogo toga treba tih dana samo započeti, obaviti prve razgovore, obezbediti sponse i mostove, trasirati pravce i učvrstiti metode dugoročne saradnje, dogovaranja, sporazumevanja i zajedničkog rada na ostvarivanju zajedničkih zadataka i ciljeva u oblasti filatelije.

Savez filatelista Srbije pripremio je izložbu i odgovarajući program za sve učesnike i goste na ovom svojevrsnom festivalu marke i filatelije. Međutim, smisao, duh i ciljevi izložbe mogu se ostvariti samo uz angažovanje svih filatelista Jugoslavije, drugova iz ZJPTT i uz širu podršku društveno-političkih organizacija i društveno-političkih zajednica. Istovremeno, očekuje se i bezrezervna podrška i pomoć svih filatelističkih glasila u zemlji.

Aktivno učestvujući u pripremama, Savet i Redakcija časopisa »Filatelista«, glasila Saveza filatelista Srbije, veruju u pun uspeh izložbe i svim učesnicima i gostima žele dobrodošlicu i prijatan boravak u Beogradu.

Usled nedostatka potrebnih informacija od filatelističkih organizacija iz država koje učestvuju na beogradskoj izložbi »Balkanfila VI«, Organizacioni odbor je izdao, umesto druge sveske Biltena, sledeće saopštenje koje objavljujemo.

SAOPŠTENJE br. 1

BALKANFILA 6 — BEOGRAD 77 odražava se od 24. do 30. oktobra u Beogradu u prostoriama Beogradskog sajma (Hala III).

UČESNICI:

SAVEZ BUGARSKIH FILATELISTA — SOFIJA, predstavnik Saveza VRBAN DRAGANOV, član Izvršnog biro-a SBF.

GRČKI FILATELISTIČKI SAVEZ — ATINA, predstavnik Saveza HRISTOS SOLIOTIS, predsednik Saveza.

SAVEZ FILATELISTA SR RUMUNIJE — BUKUREŠT, predstavnik Saveza, prof. univerz. dr KONSTANTIN DANČU, predsednik Saveza.

SAVEZ FILATELISTIČKIH UDRUŽENJA TURSKE — ANKARA, predstavnik Saveza ing. TEUFİK KUJAŞ, predsednik Saveza.

UDRUŽENJE FILATELISTIČKIH SAVEZA JUGOSLAVIJE, predstavnik LAZAR MOJSOV, predsednik Udruženja.

ORGANIZACIJA IZLOŽBE

Pokrovitelj — ZAJEDNICA JUGOSLOVENSkih POŠTA TELEGRAFA I TELEFONA, Palmotićevo 2, Beograd. Generalni direktor GOJKO SEKULOVSKI.

Organizator — UDRUŽENJE FILATELISTIČKIH SAVEZA JUGOSLAVIJE, Sremska 6/IV Beograd. Predsednik LAZAR MOJSOV.

Neposredni organizator — SAVEZ FILATELISTA SRBIJE, Sremska 6/IV, Beograd, predsednik DUŠAN GLAVONJIĆ; pomoćnik primarius dr BRANISLAV NOVAKOVIĆ.

ODELJENJA:

1. Filatelističko: predsednik MARISAVLJEVIĆ dr JOVAN
2. Izložbeno: primarius NOVAKOVIĆ dr BRANISLAV
3. Tehničko: SOKOLOVIĆ VITOMIR, diplomirani pravnik
4. Odeljenje protokola: RELJIN JOVAN, dipl. pravnik
5. Odeljenje propagande: NIKITOVIĆ PETRAŠIN, profesor
6. Odeljenje za likovna rešenja: MILENKOVIĆ ANDREJA, akadem. slikar
7. Nadzorni odbor: GENERALOVIĆ MILA

KOMESARI IZLOŽBE:

1. SFRJ — MARKOVIĆ VLADIMIR
2. NR Bugarska — dr MIRČO VASILEV
3. Republika Grčka — ELIJE HRONIS
4. SR Rumunija — AURELIAN MATAŠ
5. Republika Turska — KEMAL AZIS VERSAN

OCENJIVAČKI SUD:

Predsednik:

prof. dr ing. JOVAN VELIČKOVIĆ

Članovi:

Dr DIMITAR KRAJEV (NR Bugarska)

ANTONI VIRVILIS (Rep. Grčka)

VASIL POPESKU (SR Rumunija)

SALIH MUZAFER KUJAŠ (Rep. Turska)

Dr DRAGOSLAV ĐUKANOVIĆ, prof. univerziteta (SFRJ)

Dr JOVAN MARISAVLJEVIĆ (SFRJ)

Sekretar:

BRANISLAV MITROVIĆ, student (SFRJ)

PROGRAM IZLOŽBE:

Otvaranje izložbe, prijemi i protokolarni susreti, radni sastanak delegacija saveza učesnika, radni sastanak delegacija pošta, razgledanje grada, poseta koncertima, komercijalni sastanci, radni sastanak delegacija filatelista i pošta, obilazak muzeja, svečana sednica UFSJ, zatvaranje izložbe. (O ukupnom sedmodnevnom programu Izložbe, svi učesnici, gosti i posetioци biće blagovremeno detaljnije obavesteni.)

DANI IZLOŽBE:

24. oktobar — DAN UJEDINJENIH NACIJA
25. oktobar — DAN BUGARSKE
26. oktobar — DAN GRČKE
27. oktobar — DAN RUMUNIJE
28. oktobar — DAN TURSKE
29. oktobar — DAN JUGOSLAVIJE

ORGANIZACIONI ODBOR IZLOŽBE
»BALKANFILA VI — BEOGRAD 77«

PRVE MARKE BALKANSKIH ZEMALJA

Dejan Tubinović

Organizaciju savremenog poštanskog saobraćaja sa uvođenjem poštanske marke u promet, sprovele su poštanske uprave balkanskih zemalja docnije nego što je to učinjeno u zemljama Zapadne Evrope. Pošto su zemlje Balkanskog poluostrva vekovima bile pod dominacijom Otomanske imperije, izdavanje prvih nacionalnih maraka u tom regionu zavisilo je o vremenu sticanja samostalnosti državne uprave u pojedinim zemljama.

Albanija (1913)

Pre izdavanja prvih maraka s portretom Skenderbega, u seriji od šest vrednosti (krajem 1913), u Albaniji je najpre na mesto maraka, korišćen službeni pečat Ministarstva PTT s grbom (dvoglavi orao), zatim žig poštanske uprave bez grba, pa sa grbom i oznakom tarife (otkucanom pisaćom mašinom). U međuvremenu korištene su i marke turske Pošte iz 1908—11, u seriji od 11+3 vrednosti, pošto su preštampane sa albanskim grbom i nazivom države (SHQIPENIA).

Jedno od najzapaženijih albanskih izdanja u filateliji je avionska serija od 7 vrednosti iz 1929. godine.

Do kraja 1976. izdato je oko 1.850 raznih franko (redovnih i prigodnih) maraka.

Bugarska (1879)

Iste godine kad je ova zemlja proglašena kneževinom, izdate su i prve bugarske marke, u seriji od pet vrednosti (5, 10, 25, 50 santima i 1 franak) s motivom državnog grba. Filatelisti su Bugarsku zapamtili po lepoj i skupocenoj seriji maraka povodom Balkanske olimpijade u Sofiji, u promenjenim bojama, iz 1933. godine.

Do kraja 1976. pušteno je u promet oko 2.500 raznih franko maraka.

Grčka (1861)

Prve grčke marke (sa Hermesovom glavom) štampane su u Parizu, u seriji od sedam vrednosti (1, 2, 5, 10, 20, 40 i 80 lepta) i 1. oktobra 1861. puštene u promet.

U filateliji, ova zemlja se proćula prvom serijom prigodnih maraka iz 1896. godine kojom obeležava obnavljanje nacionalnih olimpijskih igara. Od posleratnih izdanja najzapaženije je prigodno iz 1951. (obnova industrije), koje je među sakupljaćima usvojeno za tematsku zbirku maraka posvećenoj Evropi (Evropa — CEPT sa pratećim izdanjima).

Do kraja 1976. bilo je oko 1.260 raznih maraka za frankiranje.

Jugoslavija (1866, 1874, 1918)

Za prve marke Jugoslavije smatraju se one koje su odmah po završetku prvog svetskog rata (1918) izdate za upotrebu u Bosni i Hercegovini i u Hrvatskoj s pretiskom »Država SHS« (Slovenaca, Hrvata i Srba) a zatim slovenačke marke (verigarji) od početka 1919. godine. Prvog decembra 1918. godine regioni koji su bili pod vladavinom Austro-ugarske monarhije na Balkanu, sjedinjuju se s kraljevinama Srbije i Crne Gore u Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca (od 1928. godine Jugoslavija). Zbog toga se marke Srbije i Crne Gore, koje su počele izlaziti nekoliko decenija pre osnivanja jugoslovenske države, smatraju kao prethodne u Jugoslaviji. Prve marke Kneževine Srbije, u seriji od tri vrednosti (10, 20 i 40 para), s portretom kneza Mihaila

(štampane u Beću) izdate su 1. jula 1866, a Kneževine Crne Gore, u seriji od sedam vrednosti (2, 3, 5, 7, 10, 15 i 25 novčića), s portretom kneza Nikole, izdate su 1. maja

1874. godine. Od jugoslovenskih maraka između dva rata, najređa je neponištena serija takozvanih »ikserica« iz 1928, a od posleratnih prigodna avionska »esperantica«.

Do kraja 1976. u Jugoslaviji, računajući od 1918. godine, bilo je oko 1.700 izdatih raznih franko (redovnih i prigodnih) maraka.

Rumunija (1858, 1862)

Pre nego što su kneževine Moldavije i Vlaške ostvarile jedinstvenu rumunsku državu (1859), u Moldaviji su 1858. godine izdate prve marke, u seriji od četiri vrednosti (27, 54, 81 i 108 para), s motivom grba Kneževine (glava bika) i poštanskog roga. Marke su ručno štampane na razno obojenim papirima. To su ujedno i najranije izdate marke na Balkanu i ubrajaju se među najveće svetske retkosti u filateliji. Prve marke sjedinjenih kneževina (Rumunije), na kojima su otisnuti grbovi oba regiona, izdate su 1862. godine. Posle II svetskog rata, rumunska poštanska administracija izdaje vrlo mnogo prigodnih maraka, naro-

čito s motivima proširenog tematskog skupljanja (kosmos, sport, fauna, flora i drugo) i po godišnjem proseku broja izdatih maraka spada među prve u Evropi.

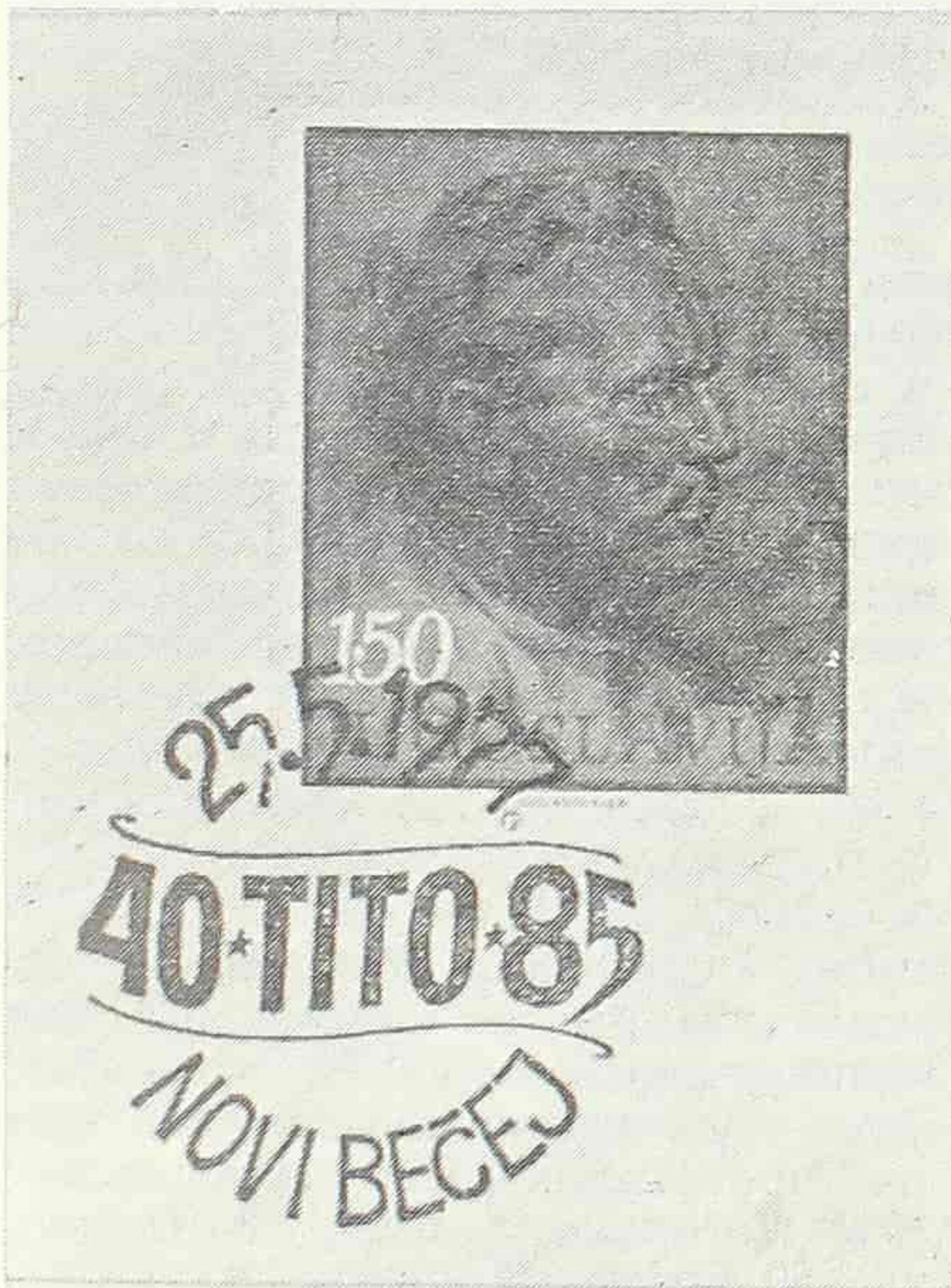
Do kraja 1976. u Rumuniji je pušteno u prodaju oko 3.400 raznih maraka, ne računajući tu neperfonisane, koje prate mnoga prigodna izdanja.

Turska (1863)

Prve turske marke izdate su 13. januara 1863. godine u seriji od četiri vrednosti (20 para, 1, 2 i 5 groša) s motivom znaka sultana (»tugra«). Po obeležjima i vremenu izdavanja, turske marke mogu se podeliti na dva perioda. Na one, koje pripadaju Osmanlijskom carstvu i na one, koje se počev od 1920. godine izdaju u modernizovanoj Turskoj republici. Marke prvog perioda karakteristične su uglavnom po arapskom pismu sa motivima sultanskih znakova i grbova polumeseca sa zvezdom (»doluz«).

Od maraka Republike Turske, u filateliji je veoma zapažena prigodna serija iz 1935. povodom 12. međunarodnog kongresa žena u Istanbulu (»Sifražetkinje«). Do kraja 1976. izdato je ukupno oko 2.500 raznih maraka.

Povodom 40-godišnjice dolaska druga Tita na čelo SKJ i njegovog 85. rođendana, Društvo filatelista iz Novog Bečeja izdalo je 25. maja 1977. godine prigodan koverat sa prigodnim žigom »40—TITO—85«. Povodom Međunarodnog dana zaštite čovekove sredine ovo aktivno Društvo izdalo je odgovarajući prigodan koverat 5. juna 1977. godine. Prvi koverat štampan je u 500 a drugi u 300 primeraka.

РАЗНОЛИКОСТ РЕДОВНИХ МАРАКА С МОТИВИМА ТУРИЗМА

Дејан Тубиновић

Да и распрострањен начин скупљања у филателији, који се углавном састоји од набавке непоништених („постфриш“) марака и њиховог слагања у албуме и класере, може да буде привлачан са становишта проучавања и истраживања, показују нам наша издања редовних марака с мотивима туристичких места.

Ове марке издају се у нас још од средине 1971. године, а доштампавају се и данас у новим вредностима и мотивима — и то, већ према указаној потреби за франкирање поштанских пошиљака, у вези сталних промена у поштанској тарифи.

Офсет-штампа

Последња марка ове врсте издата је 24. јуна о.г. у вредности од 3.40 динара с мотивом *Врања*. Штампана је офсет техником на грубљем, белом и дебљем папиру (производње Радече), са сувом („утканом“) гумом. Ова марка улази у састав серије од шест вредности, од којих су прошле, 1976. године изашле: 0.25 *Будва*, 0.75 *Ријека*, 1.00 *Охрид — зелена*, 1.50 *Бихаћ* и 4.90 *Пераст*, такође све штампане офсет техником, на истом домаћем папиру, са сувом гумом.

По врсти штампе (офсет), али не по папиру и гумирању, овој серији претходиле су три марке из 1975. године, и то од 1.00 *Охрид — црнољубичаста*, 2.10 *Хвар* и 3.20 *Шкофја Лока*. Папир је овде кредаст, са сјајном гумом, а издате су посебно и с наносом фосфорних трака — што је и штампом, црвеним словима, уздуж окомитих рубова табака потврђено текстом: „Марка са фосфором“.

Дубока линијска штампа

Све остале марке с туристичким мотивима, издате у првој серији на *кредастом папиру* (6 вредности из 1971/72. — каталог Бироа 1304—1309) и оне из друге серије, на *обичном папиру* (15 вредности из 1972/73. — каталог Бироа 1352—1366) штампане су техником *дубоке линијске штампе*, постале су данас предмет пажљивог и вредног истраживања и анализирања по разним врстама папира, тонирању и нијансирању боја и фосфорног наноса.

Кредасти папир

У првој серији, на *кредастом папиру* (папир „К“), су вредности од 0.10 *Градацац*, 0.30 *Крк — зелена*, 0.50 *Крушевац — црвена*, 0.75 *Бохињ*, 1.00 *Битољ* и 1.25 *Херцегови*. Све су оне посебно издате и с танким слојем наноса фосфоросцентне материје у виду окомитих трака ширине 7 mm. Траке прелазе преко целог табака марака (од 100 комада) по вертикалном белом простору између марака (део за перфорацију), захватајући узаним појасом слике марака са обе стране. Фосфор је на овим маркама углавном невидљив, али се код неких марака окренутих под малим углом према светлости може запазити као матиран тон папира. Иначе, кад се ове марке изложе јаком извору ултраљубичасте светлости (кварц-лампа) лако се уочава фосфоросценција.

Обичан папир

Друга серија штампана је на *обичном папиру*, а сачињава 15 марака. Вредности од 0.10, 0.30 и 1.00 понављају се по мотивима и бојама из прве серије, док се марка од 0.50 мења по боји — у *зелену*. Једна вредност, од 0.30, по мотиву *Крк* дуплира се у овој серији промењеном бојом — у *смећемаслинасту*. Сасвим нове марке, по неким мотивима и бојама су преосталих десет вредности: 0.05 *Крушево*, 0.20 *Бохињ*, 0.35 *Омиш*, 0.40 *Пећ*, 0.60 *Логарска Долина*, 0.80 *Пиран*, 1.20 *Почитељ*, 1.50 *Херцегови*, 2.00 *Нови Сад* и 2.50 *Ријека Црнојезића*. Изузев зелене тридесетице, све вредности ове серије (14) издате су и с фосфорним наносом, на исти начин као и шест вредности прве серије. За разлику од табака прве фосфорисане серије, чији су бели рубови са стране остали празни, дуж оба табака друге серије, штампан је црвеним словима заредом четири пута, напис: „Марка са фосфором“.

Овакво сврставање редовних марака туризма дубоке линијске штампе, у две серије, свака без и с фосфором, било је довољно за нормално скупљање, отприлике, до краја прошле 1976. године. Тада се изненада јавио огласима преко филателистичке штампе, италијански трговац марака Феручо Бенуси (иначе познат пропагатор југословенских издања), најављујући ново аргументовано разврставање ових марака по врстама папира. Он је после вишемесечног индивидуалног истраживања, посматрањем великих количина марака туризма под кварц-лампом, дошао до закључка, да се ради о два подврстама кредастог папира у првој серији, и о три подврсте обичног папира у другој серији, па их је према тим папирима поделио у разна штампања. Његова запажања у том погледу, могу се, међутим, усвојити само са становишта широко специјализованог класифицирања ових марака, док би се факултативно за „нормално“ скупљање могло уважити оно, што се слаже и с добијеним информацијама од Јована — Јовице Станковића, референта за набавку марака у Бироу за поштанске марке Заједнице ЈПТТ.

Две подврсте обичног папира

Уствари чињеница је, да су марке туризма друге серије (15 вредности) штампане најпре на једној подврсти, затим штампане и доштамповане на другој подврсти обичног папира, све до 1976. Оба папира увезена су из Западне Немачке. Први папир је нешто ниже граматуре, тврћи и прозирнији, а под кварц-лампом светли љубичасто. Пошто потиче од творнице „Луисентхал“ назваћемо га „Л“ папиром.

Други папир је мекши и пунији, а под лампом светли на сиво до бело, што зависи о дебљини и равномерности додатака (оплемењивача) у пулпи папира приликом израде. По фабрику, овај папир је од фирме „Сандерс“, па би се могао назвати „С“ папиром.

Вредности по папирима

На првом папиру „Л“, по Бенусију названом „љубичастим“, штампано је десет вредности, и то: 0.10, 0.30 (зелена), 0.30 (смећемаслинаста), 0.40, 0.50, 0.60, 0.80, 1.00 и 2.00 динара. С фосфорним наносом од ових марака доспела је у промет само вредност од 0.50, и то без штампаног обележја „Марка са фосфором“ на рубовима табака, који је иначе карактеристичан за другу серију марака туризма (обичан папир), али сада, после новог разврставања, — на другој подврсти обичног папира.

На другом, „С“-папиру, којег је Бенуси, по реакцији под кварц-лампом, поделио на сиви и бели, доштамповани су нови тиражи од свих марака „Л“-папира, изузев зелене од 0.30, што значи девет већ поменутих вредности, а штампано је још пет нових вредности, и то од 0.05, 0.20, 0.35, 1.50 и 2.50, с већ поменутих мотивима. Према томе, серија ових марака, на папиру „С“ има 14 вредности, плус 14 истих вредности с фосфорним наносом, и с карактеристичним штампаним обележјима на рубовима табака.

Домаћи папир

Коначно, кад је Завод за израду новчаница у Топчидеру, у коме су штампане све марке туризма дубоком линијском штампом, утрошио увезени обичан папир („Л“ и „С“) прешло се прошле године, на доштампавање ових марака, као и марака с другим мотивима (Титов портрет и споменици НОБ), на новом папиру домаће производње — из Радече (СР Словенија).

То је гребљи, бели и дебљи папир, с гумом која је „уткана“ при доњој површини папира. Нема сјаја и стога се назива „сувом“, или „тропском“ гумом. Почев од прошле године па до сада, на овом папиру, да га скраћено именујемо са „Р“, доштампане су марке туризма од 0.05, 0.10, 0.20 и 0.30 у истим бојама ранијих штампања. Стога ове марке од четири вредности формирају недвосмислено нову серију по врсти папира. До сада оне нису издаване с фосфорним наносом.

Фосфоросцентни нанос

И у погледу интензитета и начина фосфорног наноса на маркама туризма постоје разлике и особености, из разлога које су поменути код боја. Слој фосфоросцентне материје на овим маркама варира до 1.5 микрона. Што је његов нанос слабији, то се теже открива и под кварц-лампом. Осим тога, треба имати

на уму, да током времена фосфор на овим маркама бледи, нарочито ако је марка била употребљена па после тога опрана. Стога је ове марке најбоље у збирку стављати с левим или десним белим рубом од табака, на којем је штампано поменуто обележје о фосфорисању. Ако то није могуће, ваља их дати на атестирање.

По Бенусију, међу овим маркама откривене су две вредности на којима је фосфор нанет само једном траком. То је настало померањем поља фосфорног претиска, тако да је цела задња трака прешла на бели руб табака. Реч је о марки од 1.25 (папир „К“) и од 0.20 (папир „С“). Ове марке нису евидентирани у табеларном прегледу, јер припадају особеностима, дакле у специјализоване збирке.

Филателистичка вредност

Наравно, према реткости појединих марака, процењује се и вредност целе серије. За ових неколико година, показало се да су у серији на папиру „К“ најређе марке од 0.10, 0.50 и 1.00, а комерцијална вредност серије је око 40 динара. Исте ове марке с фосфором (атестиране), у чијој су серији такође најређе поменуте вредности, вреде и до 100 динара.

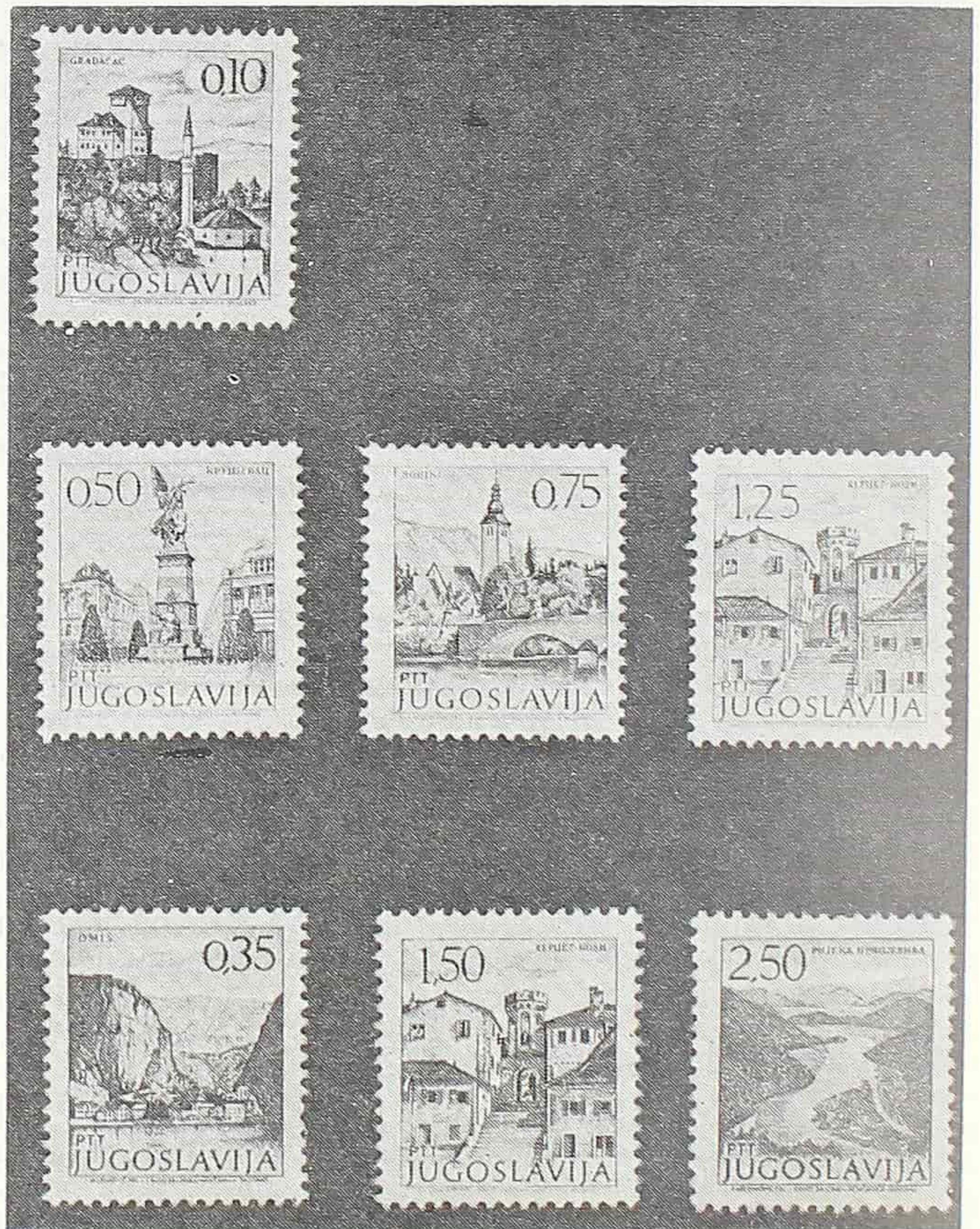
Серија марака на папиру „Л“ (од 10 вредности), у којој су најређе марке од 0.80, 1.00, 1.20 и 2.00, цени се на око 50 динара. Једина фосфорисана марка из ове серије (0.50), која се сматра уопште најређом од свих из целе гарнитуре марака туризма, већ сада вреди од 30 — 60 динара (зависи да ли је с привеском белог руба).

Нормална серија марака туризма од 14 вредности на папиру „С“, без фосфора, вреди око 40 динара, а исто толико и са фосфором ако је без атеста или без привеска руба из табака. Атестирана серија с фосфорним наносом може да се цени на 70 до 80 динара, док ова серија с једнообразним привеском белог руба од табака, лево или десно, може да има прометну вредност и до 100 динара.

Марка од 0,10 једина је штампана на свим врстама папира (I, II, III и IV)

Марке од 0.50 (црвена), 0,75 и 1.25 штампане су само на кредастом папиру (I)

Марке од 0.35, 1.50 и 2.50 штампане су само на обичном — мекшем (пунујем) папиру (III)

Промена боја

Код марака које су дуже година у промету, као што је то случај с нашим маркама туризма, појављују се у истом издању разлике у боји — по интензитету и нијансирању. То се највише догађа код масовнијих вредности, јер се због високог тиража дуже штампају и у том процесу тешко је одржавати увек исти нанос боје и друге услове штампе да би она остала уједначеног интензитета. Стога се разлике у боји марака које се односе на варирање ка светлијем или тамнијем тону не узимају у обзир као посебна категорија у нормалном скупљању, али могу бити предмет шире специјализације.

Међутим, оно што би требало да се узме у обзир за нормално скупљање, су марке чије се боје мењају од једне ка другој врсти, с новим називом. То обично настаје, кад се после извесног времена марке доштампавају по новој поруцбини, и у припремној фази не одмери иста смеша боја по постављеном рецепту ранијег штампања. Разумљиво је стога, што таквих разлика у боји, и у погледу нијансирања, има међу маркама туризма. То све ствара простор неисцрпног филателистичког истраживања. Као што се види у табели, до сада смо признали само једну марку у новој нијанси, и то у вредности од 80 пара на „С“ папиру, која постоји у црвеној и у наранџастоцрвеној боји.

ПРЕГЛЕД ШТАМПАЊА РЕДОВНИХ МАРАКА „ТУРИЗМА“ (ДУБОКЕ ШТАМПЕ) ПО ВРСТАМА ПАПИРА

I — папир „К“ кредаст, гума мат	ОБИЧАН ПАПИР — СЈАЈНА ГУМА					
	II — папир „Л“ тврћи и прозирни- ји, под кварц-лам- пом љубичасто		III — папир „С“ мекши и пунији, под кварц-лампом сиво до бело		IV — папир „Р“ бео, грубљи — деб- љи, гума сува	
Фосфорни нанос	Фосфорни нанос	Фосфорни нанос	Фосфорни нанос	Фосфорни нанос	Фосфорни нанос	Фосфорни нанос
без са	без са	без са	без са	без са	без са	без са
			0,05	0,05	0,05	
0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	
			0,20	0,20	0,20	
0,30 зел.	0,30 зел.	0,30 зел.				
		0,30 см. мас.	0,30 см. мас.	0,30 см. мас.	0,30 см. мас.	
			0,35	0,35		
		0,40	0,40	0,40		
0,50 црв.	0,50 црв.					
		0,50 зел.	0,50 зел.	0,50 зел.	0,50	
		0,60		0,60	0,60	
0,75	0,75					
		0,80 црв.	0,80 црв.	0,80 црв.		
			0,80 нар. црв.			
1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
		1,20	1,20	1,20		
1,25	1,25					
			1,50	1,50		
		2,00	2,00	2,00		
			2,50	2,50		
6 вредн.	6 вредн.	10 вредн.	1 вредн.	14+1 вр.	14 вредн.	4 вредн.

НАШЕ МАРКЕ У МИХЕЛОВИМ КАТАЛОЗИМА

Миодраг Вуковић

У релативно кратком временском размаку познати западнонемачки издавач „Михел“ каталога пустио је у продају четири своје свеске у којима се, поред осталих, обрађују и марке југословенских издања. Најпре су се појавили специјални каталози марака немачког подручја и Аустрије, затим стандардни каталог Немачке и, пре кратког времена, каталог марака европских земаља.

У техничком погледу каталози су углавном остали као и прошлоргодишњи, с тим што стандардни каталог издања Немачке ове године по први пут доноси репродукције свих издатих марака у оригиналним бојама. Новост је и појава специјалног каталога Аустрије, који је доста добро обрађен, мада нешто оскуднији него одговарајуће издање за Немачку. Примера ради, марке на писмима дате су само до 1947. Разлог томе је вероватно чињеница да се све аустријске марке емитоване после 1947. и данас могу употребити за франкирање.

Поједине области југословенске филателије разврстане су у све четири књиге, и то — у специјалном каталогу Аустрије окупациона издања за Србију и Црну Гору из 1. Светског рата — у специјалном и стандардном каталогу Немачке дата су издања немачке окупације Југославије у току 2. Светског рата, док су сва остала издања марака југословенских земаља, укључена у први том каталога марака европских земаља.

У погледу цена, марке европских земаља, са Немачком, углавном нису доживеле битније измене. Промене се крећу углавном до стандардних 10%, уколико их уопште има, а изузетке чине једино Холандија и Норвешка, које су забележиле велике скокове, односно Југославија, Италија и покрајинска издања Велике Британије које у овогодишњем издању „Михела“ карактерише пад цена.

Када су у питању југословенске марке, пад цена ограничен је претежно на издања из периода 1944—1977, и то знатније код чистих него поништених марака. Мада ова тенденција није ни мало пријатна, тешко се може рећи да је баш сасвим неочекивана и нелогична. Последњих неколико година били смо сведоци исфорсираног, неприродног скока цена наших поратних марака на западнонемачком (касније и на осталим) тржишту. Томе су знатно допринели поједини трговци маркама који су откупљивали веће количине неких наших издања и лагеровали их, стварајући тако на вештачки начин несташицу на тржишту (на пример издање „Истре“). Данас су та издања на тржишту, и цене су неминовно морале да почну да падају.

Мада је осврт на нове цене наших поратних марака у „Михелу“ објављен и у филателистичким рубрикама „Политике“ и „ПТТ Весника“, поменуто промене у „Михелу“ захтевају и прецизнију анализу у часопису „Филателиста“. Тим пре, што промене нису ни тако једноставне ни тако линеарне као што их представљају најчешће. Бројеви марака дати су по Каталогу марака југословенских земаља.

Повишење цена спроведено је код издања: 495—506 (+11%), 548—559 (+12%), 571—578 (+6%), 781 (+5%), 1018—1019 (+30%), 1145—1146 (+100%), 1221 (+70%) и 1361 (+50%).

На старим ценама остале су марке: 327—338, бл. 1—2, 604, 694—695, 712—713, 799, 953, 962, бл. 11, 1040—1050, 1239—1240, 1317, 1336—1337, 1350—1351, 1389, 1390—1391, 1400, 1401—1403, 1433—36, 1496—1497, 1513 и све вредности серије „Туризам“ изузев бр. 1361.

Пад цена од 10 до 20% забележиле су марке бр. 380—391, блокови железнице, 847—863, блокови хероја, бл. 16, бл. 17, 1287—1292.

Пад цена од 20 до 40% регистрован је код већине поратних издања, с тим што је чешћи пад од 30—40% него од 20—30%.

Пад цена од 41 до 50% забележиле су марке бр. 356—357, 401—402, 403—406, 407—409, 410—412, 413—415, 441—443, 790—798, 865, 866—867, 885—893, 936—941, 1034—1039, 1078—1083, 1084—1093, 1127, 1141—1144, 1159—1164, 1181, 1194, 1195, 1196—1198, 1214—1219, 1259, 1260, 1275, 1298—1303, 1310, 1328, 1329, 1399, 1404, 1405, 1406—11, 1437, 1438—1439, 1448, 1465, 1466—1467, 1468—1473, 1474, 1481, 1488 и 1511—1512.

Пад цена од 51 до 60% забележиле су марке бр. 371—375, 392—394, 514, 545, 637, 1075—1077, 1136—1140, 1207, 1220, 1253, 1254—1255, 1256, 1277, 1370, 1381, 1398, 1489, 1516—1517.

Пад цена од 61 до 70% забележиле су марке бр. 1206, 1226, 1227, 1228, 1236, 1237, 1238, 1382.

Наведене промене цена односе се само на чисте марке док су код поништених марака ови односи мањи. Цене FDC су остале исте или су повећане.

Марке старе Југославије обрађене су у овогодишњем издању „Михела“ на нешто другачији начин него раније. Код свих издања уведена је посебна котирација фалцованих и марака без фалца. За издања до 1935. може се углавном рећи да прошлгодишња цена неупотребљених одговара овогодишњој цени фалцованих марака, док су нефалцоване скупље. Ова разлика креће се у знатним границама, од 30—40% до 200%. Тако је, рецимо, „иксерица“ без фалца оцењена на 1500 ДМ, а са фалцом на 800 ДМ. Код издања 1935—1941. прошлгодишња цена налази се негде између овогодишњих цена за фалцоване и нефалцоване примерке.

Стара Србија забележила је промене цена само код „грбуша“ и бечког штампања редовних марака са ликом кнеза Михајла, док су све остале марке остале на прошлгодишњим ценама. Марке Црне Горе нису забележиле ни једну промену цене. Слична је ситуација и са осталим подручјима југословенске филателије, код којих су промене, уколико их уопште има, релативно мале, у стандардним границама од 10—15%. Од овога се издвајају једино марке на писмима немачке окупације Србије 1941—44, које су доживеле фантастичан скок у односу на претходно издање „Михеловог“ специјалног каталога Немачке. Опрезно и учтиво говорећи, нове цене су заправо бесмислене. Ни једно писмо није оцењено мање од 20 ДМ, писмо са најобичнијим „манастиром“ од 7 дин. „вреди“ 35 ДМ, а са службеном марком чак пуних 80 ДМ. Заиста претерано!

Сва четири наведена каталога заинтересовани југословенски филателисти могу да поруче преко неког од књижарских предузећа које се бави и увозом страних издања.

ŠAH NA MARKAMA

(nastavak iz broja 170)

Dr D. Đukanović i B. Lazarević

FINSKA

Povodom održavanja 10. šahovske olimpijade, u Helsinkiju, u vremenu od 10. do 30. VIII 1952. godine, Finska je izdala, 10. VIII 1952. godine, jednu marku, od 25 finskih maraka.

U upotrebi je istog dana bio prigodan poštanski žig, a bilo je izdato nekoliko prigodnih koverata.

Na Olimpijadi je učestvovalo 25 zemalja, koje su bile podijeljene u tri grupe. Prve tri ekipe iz svake grupe plasirale su se za finale. Ovo je bila prva Olimpijada sa predfinalom — sve prethodne igrane su u jednoj grupi.

Pobedila je ekipa SSSR (u sastavu: Keres, Smislov, Bronštajn, Geler, Boleslavski, Kotov), ispred Argentine, Jugoslavije i ČSSR.

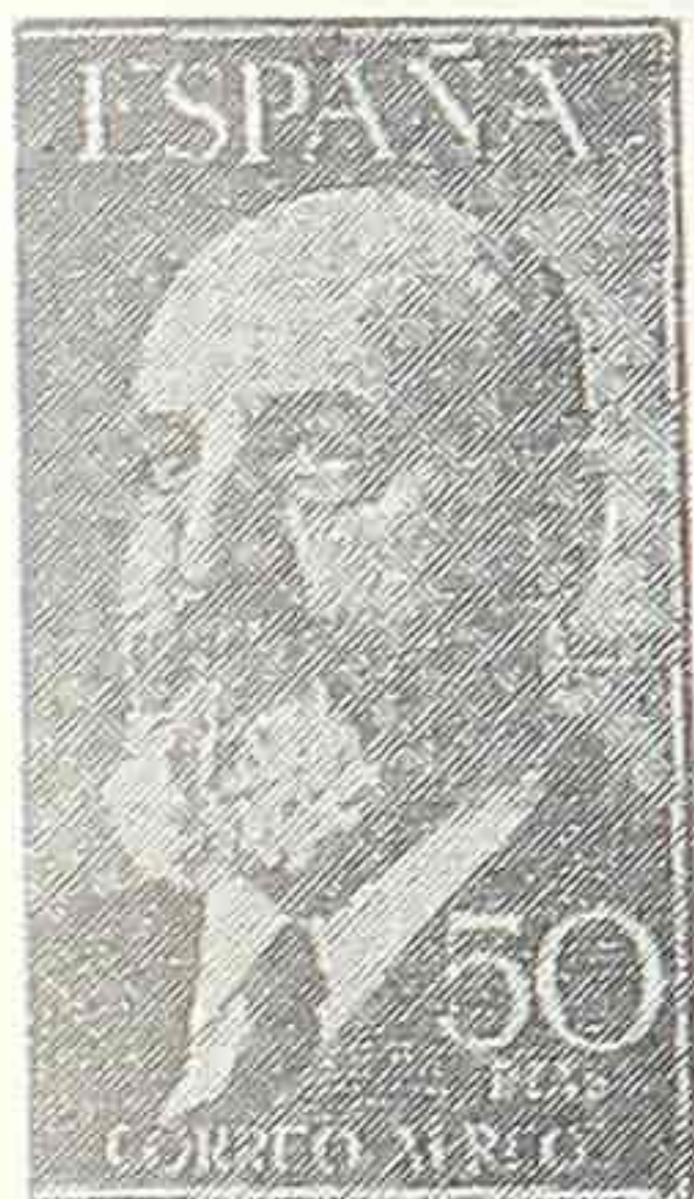
Jugoslavija je igrala u sastavu: Gligorić, Rabar, dr Trifunović, Pirc, Fuderer i B. Milić.

ŠPANIJA

L. Torres Quevedo, španski matematičar i pronalazač konstruisao je 1920. godine »šahovsku mašinu«. Ova mašina mogla je da odigra najviše 50 poteza i svakako predstavlja preteču današnjih računara koji mogu da igraju i šah ako su za to programirani.

Španska poštanska uprava izdala je, 6. 9. 1955. godine, jednu marku za avionsku poštu sa nominalom od 50 pezeta, na kojoj je prikazan lik pronalazača ove šahovske mašine.

Na marki od 70 santima, iz serije »poznate ličnosti«, izdate 25. 2. 1965. godine u Španiji, prikazan je lik kralja Alfonsa X, nazvanog »Mudri«. Ovaj španski kralj objavio je 1283. godine knjigu o šahu sa naslovom »Libros de acedrex, dados e tablas«. Ova knjiga predstavlja vezu između arapske i evropske šahovske literature.

Na marki od 3 pezeta, iz serije »Rubensova dela«, prikazan je portret Filipa II. Ovaj španski kralj bio je pokrovitelj jednog od prvih (možda prvog) internacionalnog šahovskog meča u istoriji. Ova serija puštena je u promet 28. 5. 1962, u tiražu 3,500.000 komada. Lik Filipa II javlja se na još jednoj marki Španije od 1 pezeta.

Marke sa likom Filipa II, međutim, još nisu uvrštene u osnovnu zbirku maraka na temu šah, već se tretiraju kao marke koje su u vezi sa šahom.

POLJSKA

Povodom Prvog šampionata sveta za gluve i neme, koji je održan, u vremenu od 9. do 23. 2. 1956. godine, u Zakopanu, Poljska je izdala seriju od dve marke, od 40 i 60 groša. Na njima su sa dve ruke prikazani znaci za »početak« i »završetak partije«.

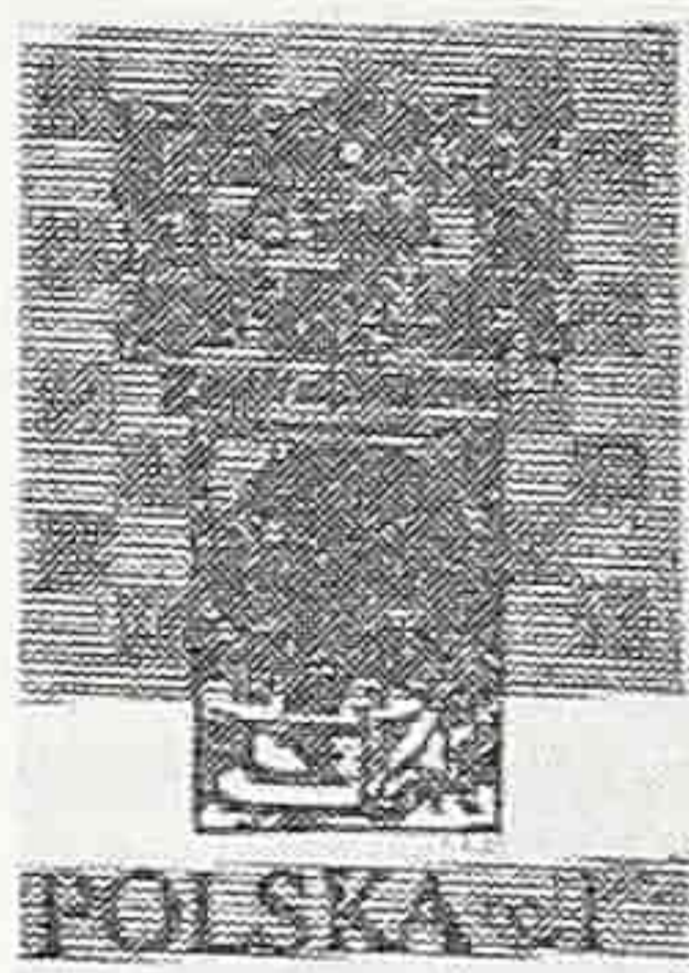
Marke su štampane u tabacima od po 100 komada. Štampano je 310.000 komada maraka od 40 groša i 10,310.000 komada od 60 groša. Vazile su do utroška.

Poznati su i »crni otisci« ovih maraka. Marka od 60 groša postoji i zupčana $12\frac{3}{4}$ umesto $12\frac{1}{2} : 12\frac{1}{4}$.

U upotrebi su bili prigodni žigovi Varšave (dva žiga) i Zakopana, a bio je izdat jedan prigodan koverat.

Pobednik na ovom šampionatu bio je Mojmir Švabensky (ČSSR).

Povodom 10. međunarodnog festivala u Lublinu (Poljska), koji je održan u vremenu od 15. 7. do 2. 8. 1974. godine, Poljska je izdala 15. 7. 1974. godine seriju od 2 marke.

Postoji prigodan poštanski žig prvog dana, u dve boje (crna i siva). Izdato je nekoliko prigodnih koverata. Na turniru je pobedio Mihail Talj (SSSR).

10. 11. 1953. godine, u seriji od 3 marke, Poljska je izdala jednu marku sa likom Jana Kochanowskog koji je autor poeme »Šah«, objavljene u 16. veku. Konice ove knjige Poljaci su reprodukovali na marki od 1,00 zlota, izdate 1974. godine povodom pomenutog festivala u Lublinu.

Povodom X »Rubinštajnovog memorijala«, jula 1972. godine, izdata je do sada jedina poštanska kanta sa utisnutom šahovskom markom i jednom ilustracijom iz poeme »Šah« — Jana Kochanowskog.

NEMAČKA DEMOKRATSKA REPUBLIKA

Povodom održavanja 14. šahovske olimpijade, u vremenu od 16. 10. do 9. 11. 1960. godine, u Lajpcigu, Nemačka demokratska republika izdala je 19. 9. 1960. godine seriju od tri marke, koje prikazuju šahovske figure na stilizovanoj tabli i zemaljskoj kugli.

Na marki od 10+5 pfeniga prikazana je kula od slonovače iz 18. veka, na marki od 20+10 pfeniga moderna figura skakača izrezbarena od drveta, a na marki od 20+10 pfeniga moderna figura skakača izrezbarena od drveta, a na marki

od 25+10 pfeniga lovac od slonovače iz 14. veka. Marke su štampane u tabacima od 50 komada. Vazile su za upotrebu do 31. III 1962. godine.

U upotrebi su bila dva prigodna poštanska žiga sa pokretnim datumom: u Lajpcigu i Berlinu, i jedan mašinski žig.

Bilo je izdato nekoliko prigodnih koverata i karata.

Na Olimpijadi je učestvovalo 40 zemalja, koje su bile podeljene u 4 grupe.

Prve tri ekipe iz svake grupe plasirale su se za finale. Jugoslavija je igrala u prvoj polufinalnoj grupi i zauzela je drugo mesto (iza Bugarske).

U finalu je pobedila ekipa SSSR (u sastavu: Talj, Botvinič, Keres, Korčnoj, Smislov i Petrosjan), sa 34 poena, ispred SAD sa 29, Jugoslavije 27, Mađarske 22,5 poena itd.

Jugoslavija je igrala u sastavu Gligonić, Matanović, Ivkov, Bertok, Damjanović i Vukčević.

U seriji od 5 maraka, pod nazivom »Poznati Nemci«, a povodom 100. godišnjice rođenja Dr Emanuela Laskera, koji je bio prvak sveta u šahu punih 27 godina (od 1894. do 1921. godine), DR Nemačka je izdala, na dan 17. 7. 1968. godine, jednu marku, od 15 pfeniga, sa njegovim likom.

Marka je štampana u tiražu od 5,000.000 komada, a u tabacima od 50 komada. Važile su do utroška.

U upotrebi je bio prigodan žig prvog dana, a iste godine bili su izdati prigodni koverti i prigodna karta, mada oni nemaju karakter pravog FDC.

Lasker je pobedom nad Viljemom Štajnicom postao prvak sveta, a porazom protiv Kapablanke izgubio je tu titulu. Ovaj veliki matematičar, filozof i pisac umro je 1941. godine.

U marke na temu šah ubraja se i blok od 6 maraka posvećen bajci o kralju Drozelbardu (Drosselbart) i to zbog toga što je na jednoj od ovih maraka prikazana i šahovska tabla, mada direktno sa šahom nema nikakve veze. Blok je izdat na dan 27. 11. 1967. godine.

Povodom održavanja 16. studentske šahovske olimpijade u Drezdenu, od 1. do 17. 8. 1969. godine, DR Nemačka je izdala, na dan 29. 7. 1969. godine marku od 20 pfeniga (u seriji od 3 marke sa sportskim motivima), posvećenu ovom takmičenju. Štampana je u tiražu od 6,000.000 komada, a u tabacima od 50 maraka.

U upotrebi su bila dva prigodna poštanska žiga: u Berlinu i Drezdenu, a bili su izdati i prigodni koverti.

Na Olimpijadi je učestvovalo 26 ekipa. Pobedila je ekipa SSSR sa 27 poena, a druga je bila ekipa Jugoslavije sa 21,5 poenom.

CEJLON

Na marki od 60 centa, izdatoj 5. 7. 1963. godine, u Cejlonu, prikazane su razne scene iz života na selu, kao i dva igrača koji igraju neku igru za tablom, pa se može pretpostaviti da se radi o šahu.

HOLANDSKI ANTILI

Povodom turnira kandidata održanog, od 1. 5. do 28. 6. 1962. godine, u Willemstad-u u Holandskim Antilima, 2. 5. 1962. godine, izdata je serija od 3 marke (10+5, 20+10 i 25+10 cts), na kojima je prikazan skakač i zemljina kugla.

Tiraž maraka je oko 187.000 serija. Štampane su u tabacima od 100 komada. Važile su do 31. 12. 1963. godine.

Izdato je nekoliko prigodnih koverata, a bio je u upotrebi i prigodan žig na kome nije označeno mesto — grad.

Na ovom turniru pobedio je Petrosjan ispred Gelera, Keresa, Fišera, Korčnoja, Benkea, Filipa i Talja.

FILIPINI

30. 12. 1962. godine na Filipinima su izdate dve marke sa motivima iz života dr Jose Rizal-a (1861—1896). Na marki od 6+4 sena prikazan je kako igra šah na palubi broda, a na marki od 30+5 sena kako se mačuje.

Tiraž prve marke je 1,000.000, a druge 500.000 komada. Marke su štampane u tabacima od 50 komada.

Postoji žig prvog dana i više različitih prigodnih koverata.

Iste ove marke izdate su 30. 12. 1965. godine sa pretiskom »Marcos — Lopez — Inauguration Dec. 30. 1965« povodom inauguracije predsednika Markosa i podpredsednika Lopeza.

I ovom prilikom je bio u upotrebi prigodan žig, a izdato je više prigodnih koverata.

(nastaviće se)

*
* *

Izuzetno privlačnim načinom razmišljanja i stilom pisanja, autor S. Maličić priredio je za čitaoce »Filateliste« istorijsko-geografski i filatelistički prospekt za nekoliko država Evrope koje su po veličini svoje teritorije i broju stanovnika veoma male ali, to su istovremeno i države Evrope koje imaju izuzetno bogatu i zanimljivu istoriju, koje podjednako nose sva obeležja istorije Evrope i njenog razvoja do danas.

Takođe, što je za čitaoce i najatraktivnije, autor Maličić daje vrlo iscrpnu analizu i dokumentovan prikaz razvoja i sadašnjeg stanja filatelije u tim zemljama i objašnjava korene i uzroke izuzetnog interesovanja koje vlada u svetu za markama tih zemalja.

U nekoliko nastavaka, »Filatelista« će objaviti ovaj zanimljiv i aktuelan prilog, namenjen kako omladini, tako i odraslim filatelistima, a posebno onima koje privlači tematsko sakupljanje maraka i širi putevi prilaženja filateliji.

MALE DRŽAVE EVROPE — FILATELISTIČKE VELESILE

Stjepan Maličić

Između visokih planinskih vrhova Pirineja u dolinama reke Valire i njenih pritoka smestila se mala država — ANDORA. Ova država koja se nalazi na granici između Francuske i Španije, u političkom pogledu je vrlo neobična zemlja. Istovremeno je i kneževina i republika, pod vrhovnom upravom dve susedne zemlje, bez sopstvenog novca, sa sopstvenim markama a bez sopstvene poštanske uprave. Nezavisna država ali bez svojih diplomatskih predstavništava u drugim zemljama.

Kako je ustvari nastala ta neobična država? Njeni počeci se mešaju sa legendom i dopiru do davno prošlih vremena mavarske vladavine Španijom. Karlo Veliki je prema legendi, tokom jednog pohoda na Španiju oko 780 god. osnovao na osvojenoj teritoriji grofoviju Urhel (Urgell), usput osvojio i razorio glavni grad pokrajine Navare, Pamplonu i bez uspeha opsedao Saragosu. Kad je najzad morao da se povuče, Baski su mu za osvetu zbog razaranja Pamplone postavili zasedu u pirinejskim klancima i potpuno uništili dobar deo vojske. Tu je po legendi poginuo i grof iz Bretanje Hruotland, koji je kasnije postao poznat kao Roland u čuvenom srednjovekovnom epu o Rolandu s Početka XII-og veka. Grofovi iz Urhela su u borbama sa Mavarima uskoro izginuli i kao jedini naslednik njihovih prava ostao je da vlada zemljom knez-biskup od Urhela (819 god.).

U nedostatku sopstvene vojske za odbranu, biskupi su u XI-om veku podelili vlast sa plemićkom porodicom Kaboet, čija su prava preko bračnih veza prešla prvo 1185. god. na porodicu Kastelbo, a zatim 1203. god. na francuske grofove Foa (Foix).

Posle više sukoba oko podele vlasti između biskupâ i grofova Foa, konačno je sklopljen sporazum o dvostrukoj vlasti (1278—88). Kad je najzad jedan od grofova Foa postao francuski kralj (Anni IV, 1589 god.) porodična prava su prešla na francusku krunu odnosno francusku vladu. Tako su danas suvladari ove oblasti, tj. Andore, knez-biskup sa sedištem u gradu Seo de Urhel i predsednik Republike Francuske. Njihovi predstavnici — sindikusi — predsedavaju andorskoj vladi, tzv. Generalnom savetu od 24 člana, biranih po 4 iz svake od 6 andorskih parohija.

Andora obuhvata površinu od 462 km² sa oko 18500 stanovnika. Glavni grad je Andora, tačnije Andora la Velja (Andora la Vella) španski ili Andor la Viej (Andorre la Vielle) francuski, sa oko 2500 stanovnika. Nalazi se na visini od 1029 m. Zbog prirodnih lepota — visokih planina, rečica, jezeraca i termalnih izvora, glavnu privrednu granu čini turizam. Samo u glavnom gradu ima sada oko 60 hotela i pansiona. Dosta je razvijeno i stočarstvo, a nešto manje ima poljoprivrede i industrije. U zemlji se govori španski i francuski, a isto tako se koristi i novac ovih zemalja.

Pošto Andora leži na zapadnim obroncima Pirineja, bila je dugo vremena više upućena na Španiju sa kojom ju je vezivao drum do grada Seo de Urhel udaljenog 22 km. Tako je razumljivo da je prvu poštu otvorila Španija 1. I 1928. god. koristeći prvo španske marke sa pretiskom, a od 25. XI 1929. i posebne marke Andore. Ove marke su bile ustvari predviđene za poštanski saobraćaj sa inostranstvom, jer je unutar Andore dostava poštanskih pošiljaka besplatna.

Kad je 1931. god. izgrađen preko Pirineja drum i za Francusku, otvorena je u Andori 20. VI 1931. god. i francuska pošta. Ova je prvo koristila francuske marke sa pretiskom, a 16. VI 1932 god. izlaze i prve andorske marke francuskog izdanja. Pošiljke za inostranstvo koje se predaju na španskoj pošti moraju da budu frankirane markama španskog izdanja, a sve takse se plaćaju u pezetama. Kod francuske pošte je slično, samo se sve obavlja francima. Interesantno je da su tarife španske pošte dosta niže nego kod francuske, ali pošto pisma idu preko Španije dospevaju do primaoca nešto sponije.

Politika izdavanja maraka je vrlo seriozna, možda čak i previše. Prosečno se godišnje izdaje svega oko 7 komada maraka. Andora sudeluje u izdanjima Evropa-CEPT i sem ovih izuzetno retko izdaje prigodne marke. Nominale andorskih maraka su vrlo niske, a takođe i tiraži.

Sa druge strane Pirinejskog poluostrva, na krajnjem jugu Evrope, nalazi se Tarikova stena — Džebel al Tarik odnosno *GIBRALTAR*, mesto na kome se 711 god. iskrcao mavarski vojskovođa Tarik, započinjući pohod na Španiju koja je ostala pod mavarskom vlašću više od 700 godina. Španci su, boreći se za slobodu, ponovo zauzeli Gibraltar 1462 godine, a poslednja mavarska tvrđava Granada pala je poslednje godine Srednjeg veka, 1492, godine otkrića Amerike.

Kad je umro poslednji španski Habsburgovac Karlo II, dolazi do tzv. Rata za špansko nasleđe (1701—1714) u kome je britanski admiral Dž. Ruke (Rooke) formalno u korist Austrije 24. VII 1704 god. osvojio Gibraltar od Španaca. Ali umesto da ga prepusti Austrijancima, Ruke je Gibraltar samovlasno proglasio za posed Velike Britanije. Pošto su propali svi pokušaji Španaca da ga ponovo zauzmu, Gibraltar je Utrehtskim mirom posle završetka rata potvrđen kao britanski posed. Od vojne tvrđave, Gibraltar postaje 1830. god. britanska krunska kolonija. U toku II Svetskog rata odigrao je važnu ulogu kao baza pri operacijama saveznika u Africi protiv silâ osovine. Posle rata, 1950. god., dobija samoupravu, lokalnu vladu na čelu sa guvernerom kao predstavnikom britanske krune.

Teritorija Gibraltara obuhvata 6,5 km² i sastoji se od poluostrva odvojenog od kopna uskom prevlakom i Gibraltarskom stenom visokom 424 m. Ne računajući vojnu posadu i španske radnike ima oko 29.500 stanovnika. Klima je suva, suptropska. Ima nekoliko manjih fabrika, ali osnovu ekonomike čini velika luka i vojne pomorske i vazduhoplovne baze. Ima i sopstveni novac — gibraltarsku funtu.

Interesantno je napomenuti da je Gibraltarska stena jedino mesto u Evropi gde još žive majmuni-magoti (*Macaca sylvana*). O ovim stanovnicima Gibraltara vodi se posebna evidencija i ukazuje im se velika pažnja. Magot je prikazan na marki od 1 s iz 1960. god. (Yv. Nr. 154).

Gibraltar je počeo da koristi sopstvene marke od 1. I 1866. godine. Prvo su to ustvari bile marke Bermudskih ostrva sa pretiskom, a krajem iste godine izdata je i prva redovna serija za Gibraltar. Pre toga su korišćene marke Velike Britanije koje su poništavane žigom A 26.

Izdavačka politika Gibraltara je seriozna. Prošle godine izdato je na pr. samo 19 maraka. Tiraži takođe nisu veliki, obično ispod 500.000 komada. I nominale, posebno kod prigodnih izdanja, nisu velike. Jedino redovne serije idu do 1 funte, ali one izlaze dosta retko, svakih 5—6 godina.

Slično kao i na Pirinejskom, tako i na Apeninskom poluostrvu imamo dve male države: San Marino i Vatikan.

Jedna od meta miliona turista koji se svake godine slivaju u Italiju jeste i najstarija republika na svetu *SAN MARINO*. Obiđe je godišnje oko 2 miliona turista željnih da vide nešto neobično, ovu malu zemlju sa vrlo dugom i zanimljivom istorijom.

Ako je verovati predanju, osnivač Republike bio je kamenorezac Marin koji je oko 300 god. naše ere došao sa ostrva Raba i prvo radio kao radnik u lučkom gradu Riminiju. Da bi kao hrišćanin izbegao progonima cara Dioklecijana (koji je podigao čuvenu palatu u Splitu) pobegao je sa nekoliko pratilaca dvadesetak kilometara daleko u brda i osnovao tamo u gustim šumama slobodnu hrišćansku zajednicu. Za celo vreme propadanja Rimskog carstva i najezdi varvara, ostala je zajednica nezapažena. Upravu zajednice su sačinjavali najstariji članovi porodica, na čelu sa izabranim rektorom — pravo republikansko uređenje. Najstariji zvanični dokumenat o nezavisnosti potiče iz 885 godine, a prvi pisani statut Republike koji još i danas važi, potiče iz 1253. godine.

U toku svoga postojanja Republika je više puta bila u opasnosti da izgubi nezavisnost, ali je zahvaljujući visokoj nacionalnoj svesti i slobodoljubivosti, Sanmarincima uspelo da očuvaju svoju slobodu i savladaju sve teškoće.

Tri puta je ipak Republika bila vojnički okupirana: prvi put kraće vreme 1503. god. od strane Čezara Bordžije, sina pape Aleksandra VI; zatim 1739. god. od strane kardinala Đulija Alberonija i najzad septembra 1944. god. od strane nemačkog vermahta.

U cilju pojačanja odbrane, izgrađena je tokom vekova na 756 m visokom brdu Monte Titano tvrđava sa poznate tri kule koje se simbolički nalaze i u grbu Republike.

Teritorija Republike San Marino obuhvata 61 km² sa oko 20.000 stanovnika, od čega u samom glavnom gradu oko 4.500. Ostalo stanovništvo je podeljeno na 8 opština »Kaštela« (*Castelli Sanmarinesi*). Na čelu zemlje i vlade — Državnog saveta — nalaze se 2 kapetana koje bira skupština (Veliko veće) na 6 meseci.

Klima je umerena ali su zime nešto hladnije nego na morskoj obali. Osnovu ekonomije zemlje čini poljoprivreda, nešto industrije, turizam i izdavanje poštanskih maraka. Turisti i filatelisti iz celog sveta u velikom broju kupuju ili sakupljaju marke ove zanimljive države.

U San Marinu marke su počele da se koriste 1862. god. i to prvo marke kraljevine Sardinije, a zatim kraljevine Italije. Sopstvene marke koristi od 1. VIII 1877. godine.

Pošto je izdavanje maraka uključeno u turističku privredu, emisiona politika je znatno manje uzdržana nego na pr. u Andori. Ipak, broj i nominale maraka ni izdaleka ne dostižu mnoge druge zemlje. Tako su na pr. 1975. god. izdate 22 marke (Jugoslavija u isto vreme 52 marke) sa ukupnom nominalom od oko 70 din. Premda u izdavačkoj politici nema preterivanja, ipak neka izdanja ostavljaju utisak da su čisto spekulativnog karaktera. To je na pr. serija »Preistorijske životinje« iz 1965. god. (Yv. Nr. 645—653), »Morska fauna« iz 1966 god. (Yv. Nr. 676—685), »Znaci Zodijska« iz 1970. god. (Yv. Nr. 749—760) i dr.

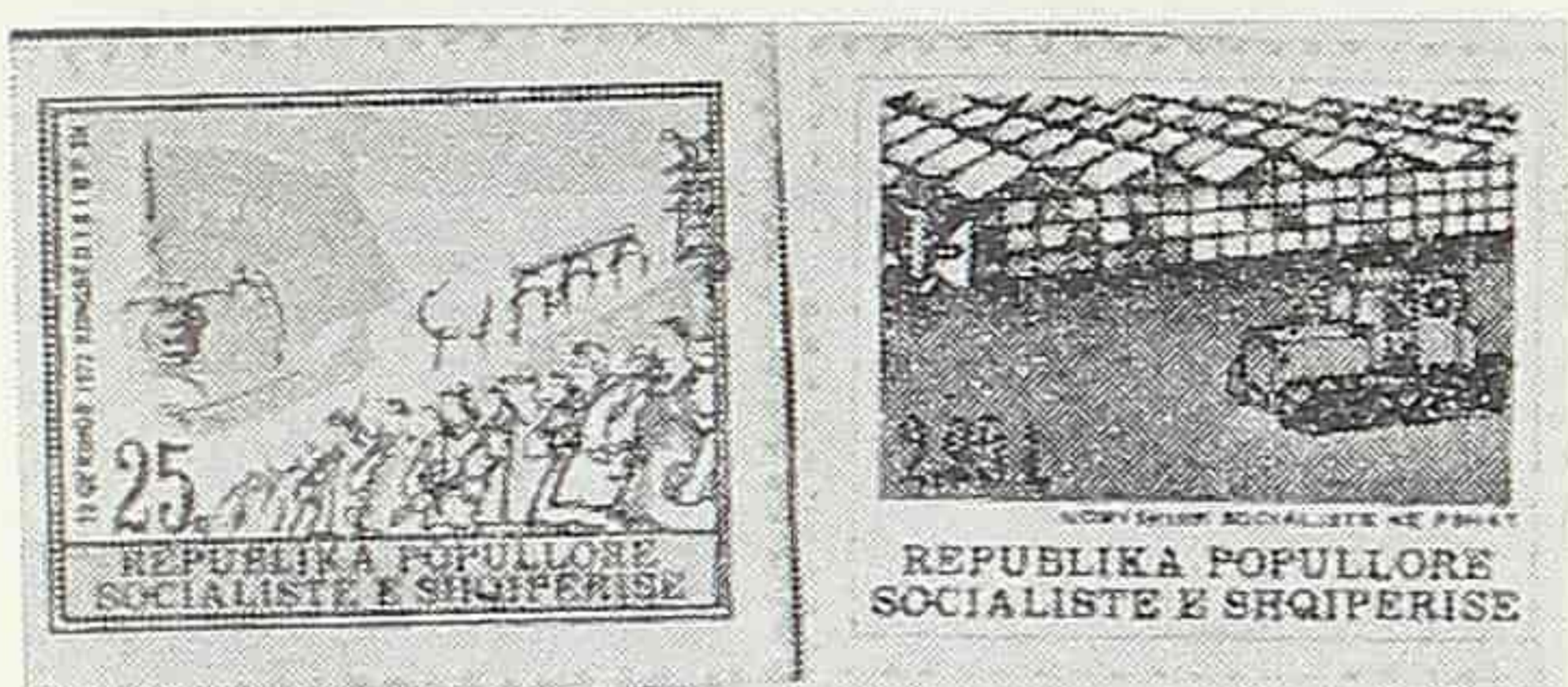
Sve u svemu ipak se može zaključiti da je San Marino filatelistički interesantna zemlja koju ne bi trebalo zanemarivati.

NOVE MARKE

EVROPA

ALBANIJA

18. juni: Socijalistički preobražaj sela (5, 10, 20, 80 q i 2,95 L)

20. juni: VIII Kongres sindikata (25 q i 1,80 L)

10. juli: Dan armije (15, 20, 80 q i 1,00, 1,90 L)

ANDORA (Francuska)

25. juli: Oltar Sv. Roma (2 Fr)
26. septembar: Sala Konsila (1,10 Fr)
26. septembar: Aren Plandolit (2 Fr)

AUSTRIJA

29. august: Samarićani (1,50 S)

**

BELGIJA

5. septembar: Međunarodno udruženje knjižara (10 Bfr)

12. septembar: 50-god. Radničko sportskog udruženja (4,50, 6,50, 10, 14 Bfr)

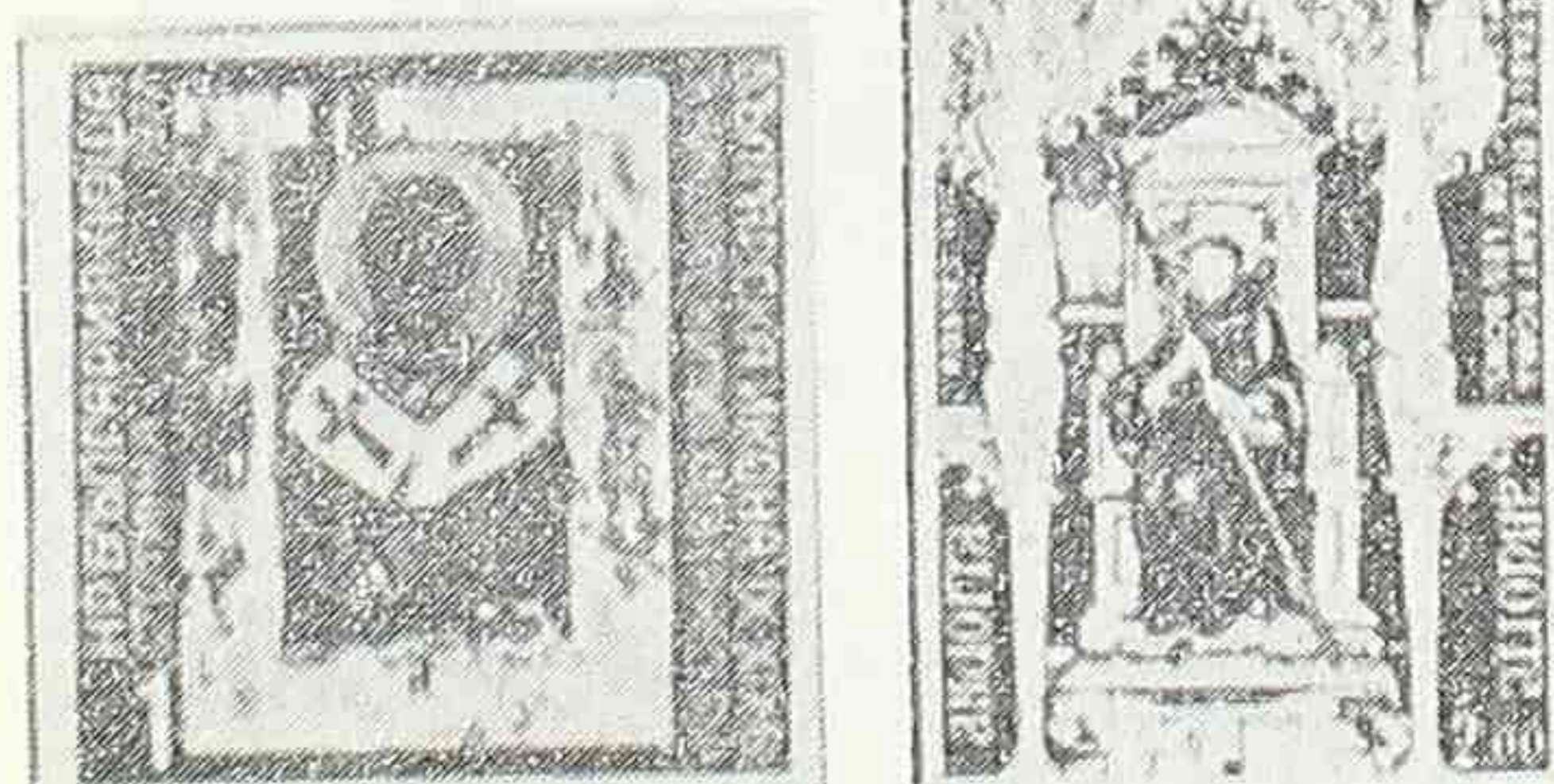
19. septembar: »EUROPALA 77« (5 Bfr)

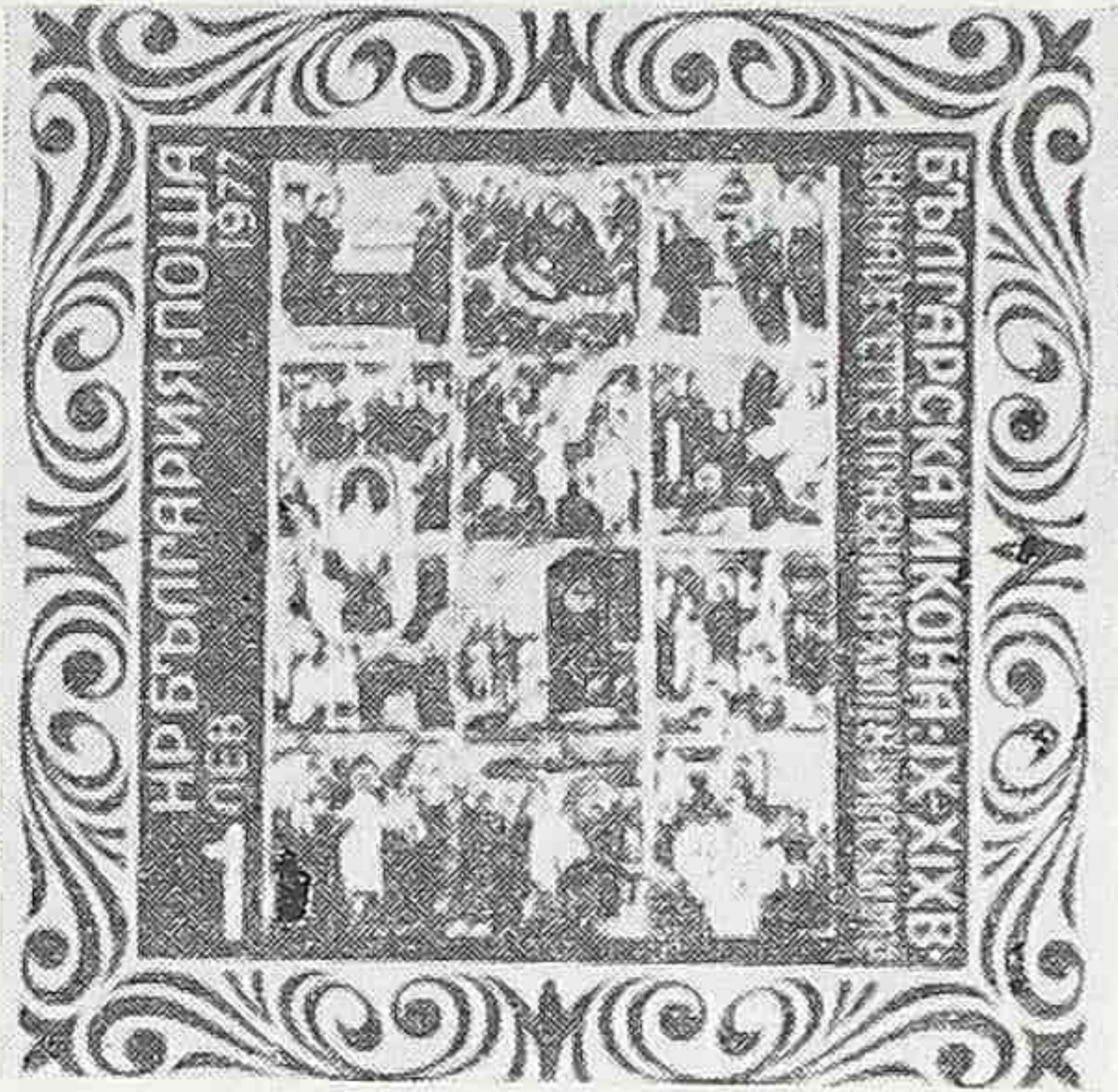

BUGARSKA

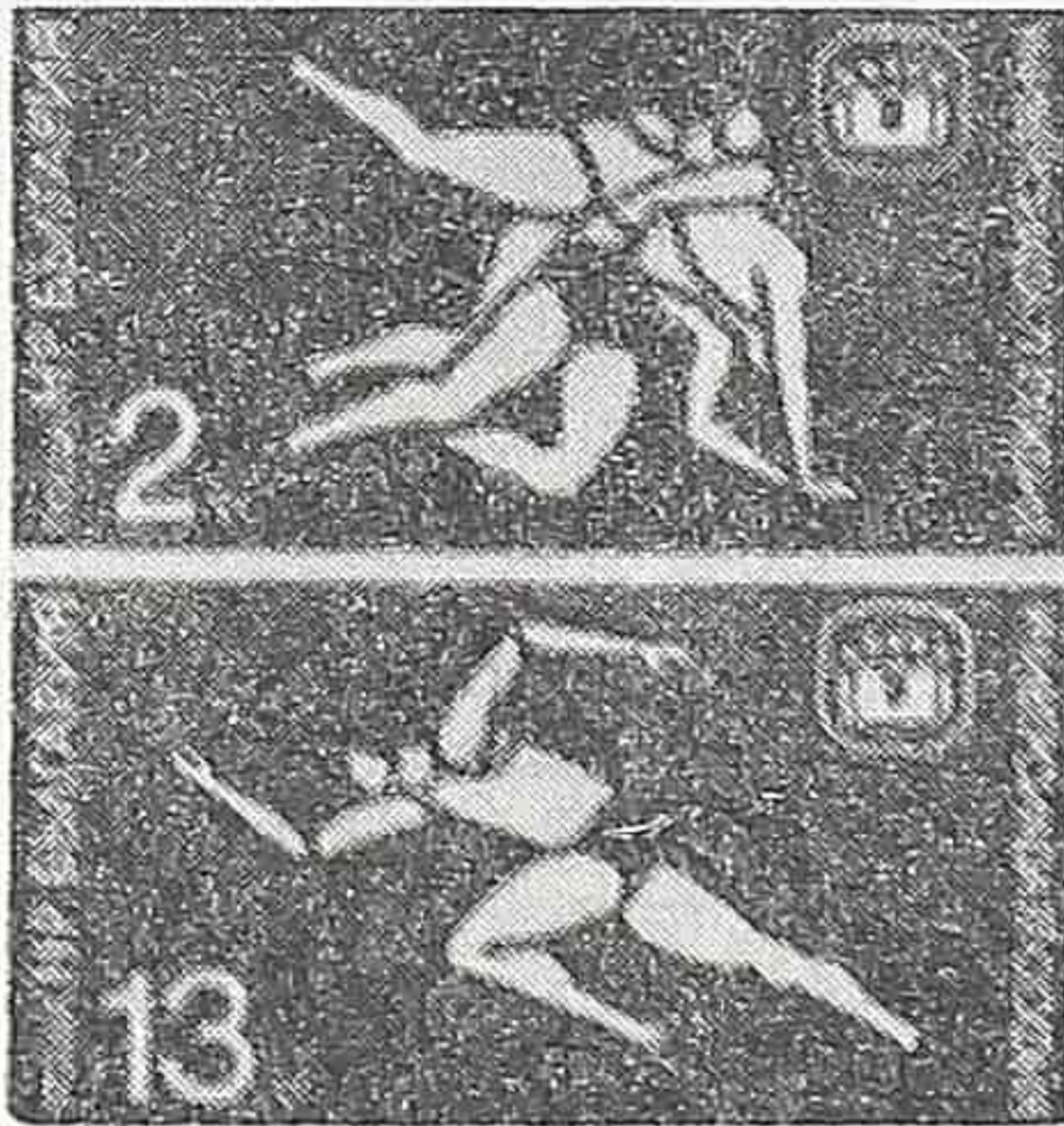
10. maj: Ikone (1, 2, 3, 5, 13, 18, 28, 40 st i blok 1 Lv)

15. juni: XXI Kongres evropske organizacije za kontrolu kvaliteta (23 st)

15. juni: 8 Kongres otačestvenog fronta (2 st)
 20. juni: Univerzijada (2, 13, 23, 43 st i blok 1 L)

ČEHOSLOVAČKA

15. juni: Čehoslovački porcelan (20, 30, 40, 60 H i 1,30 Kčs)

31. august: Narodna nošnja (1, 1,60, 3,60 5 Kčs)

9. septembar: VI Bienale dečjih crteža (40, 60 h i 1, 2, 3 Kčs)

15. septembar: Istorija vazduhoplova (60 h i 1, 1,60, 2, 4,40 Kčs)

28. septembar: Međunarodni muzički kongres (60 h)

3. oktobar: Evropska saradnja (60 h i 1,60 2,40 Kčs)

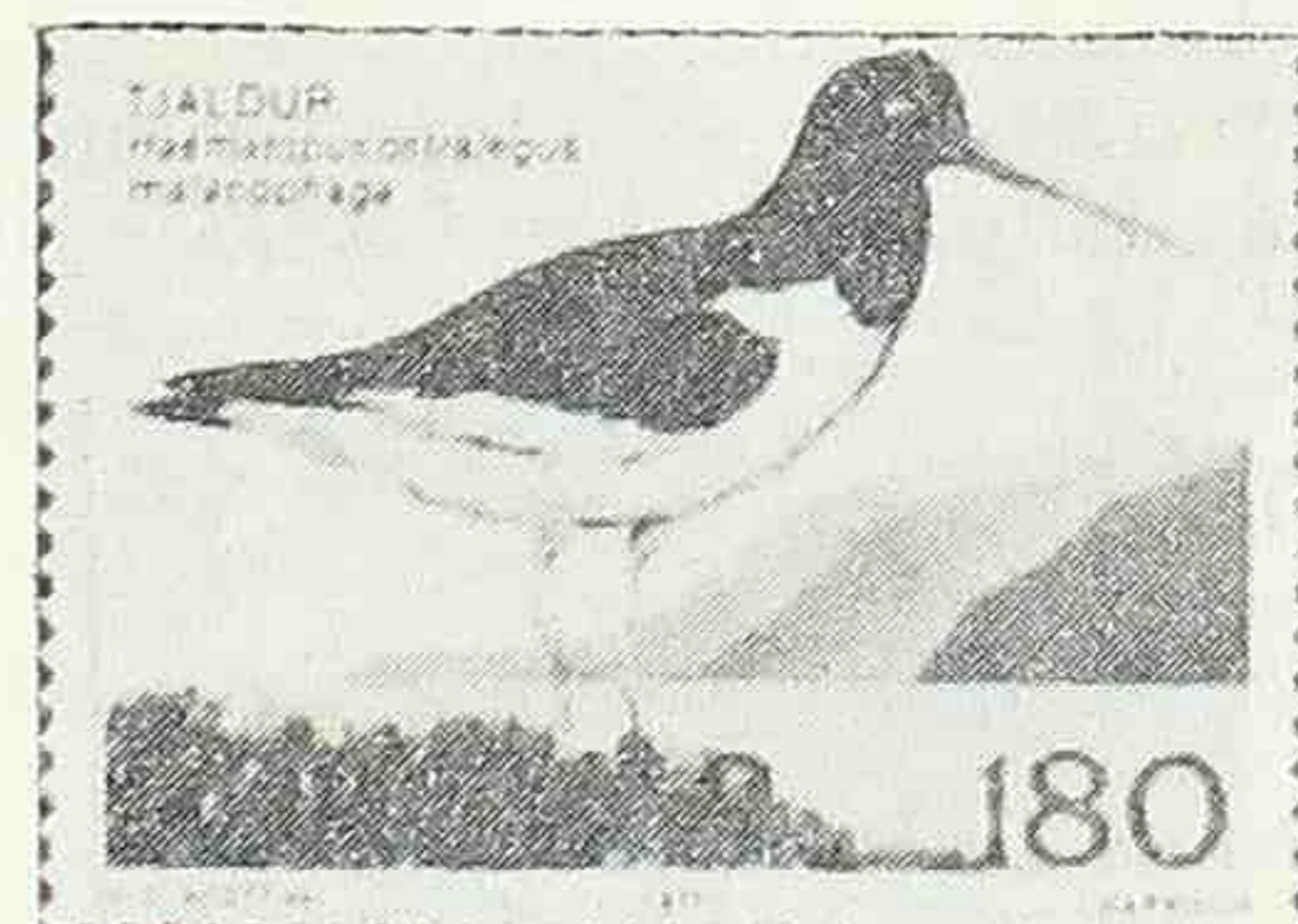
DANSKA

22. septembar: Ručni zanatski alati (0,80, 1,00, 1,30 Dkr)

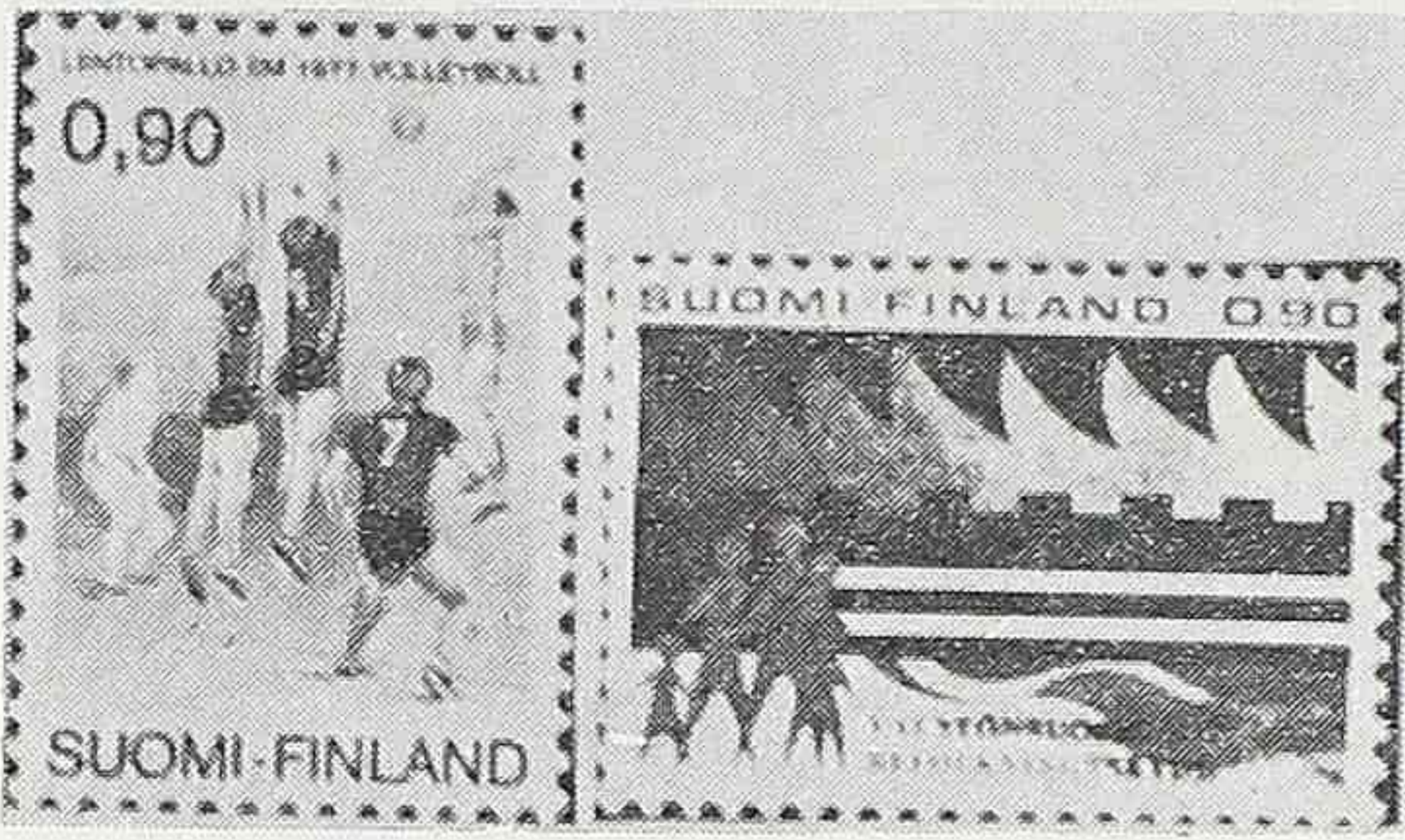
FAORSKA OSTRVA

29. septembar: ptice (70, 180, 250 Dkr)

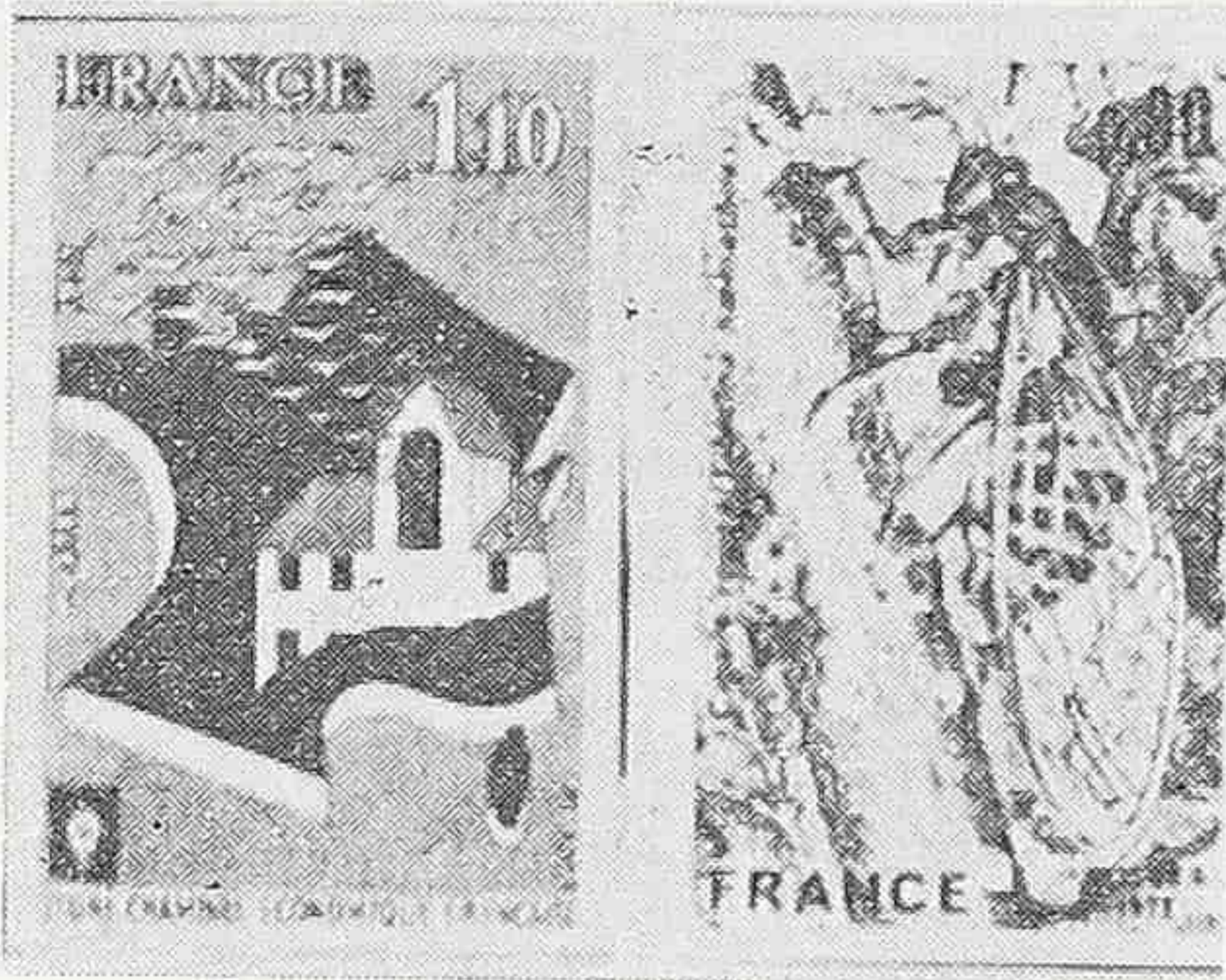
FINSKA

- 14. septembar: Civilna zaštita (0,90 Fkm)
- 15. septembar: Evropsko prvenstvo u odbojci (0,90 Fmk)

FRANCUSKA

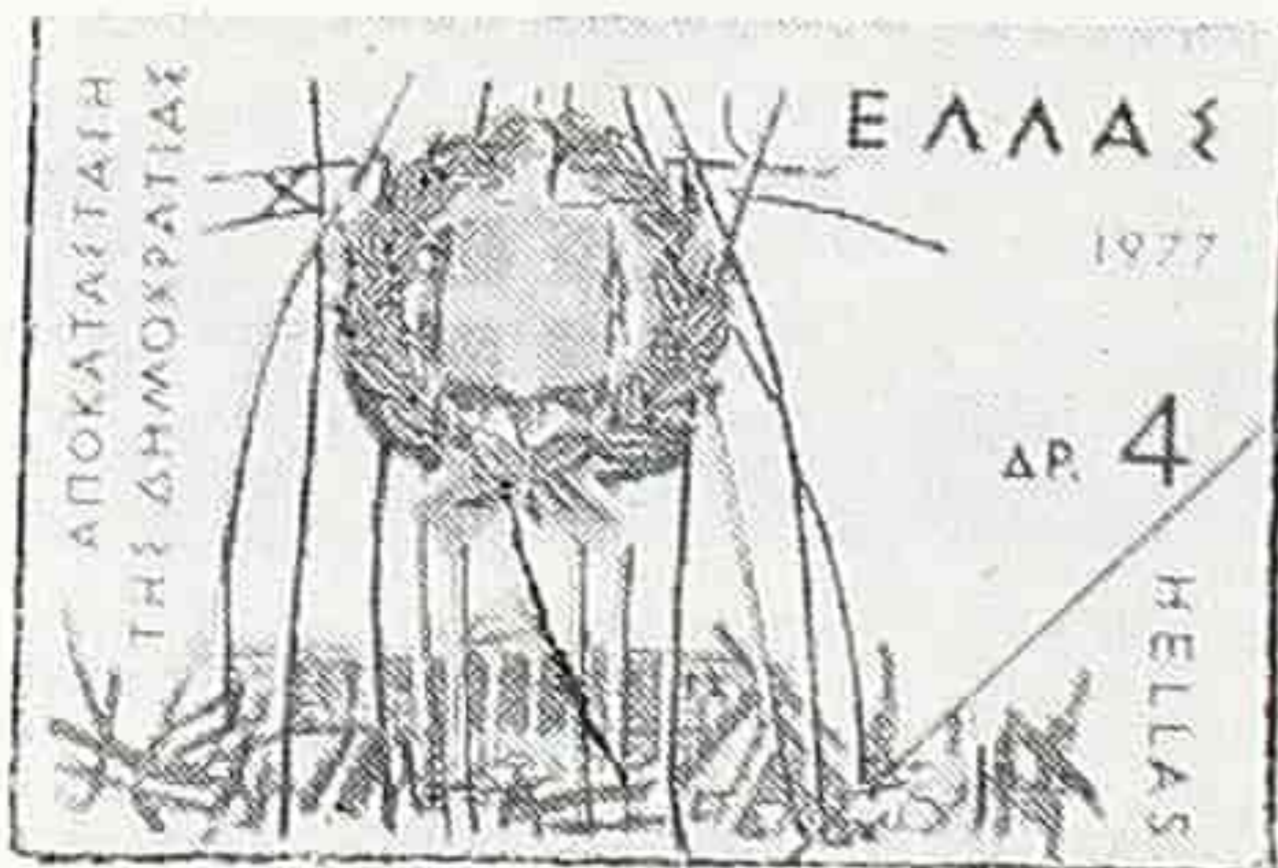
- 6. juni: Palata politehnikuma (1,70 Fr)
- 20. juni: Omladinska trgovačka komora (1,10 Fr)
- 12. septembar: Zaštita prirode (0,80 Fr)

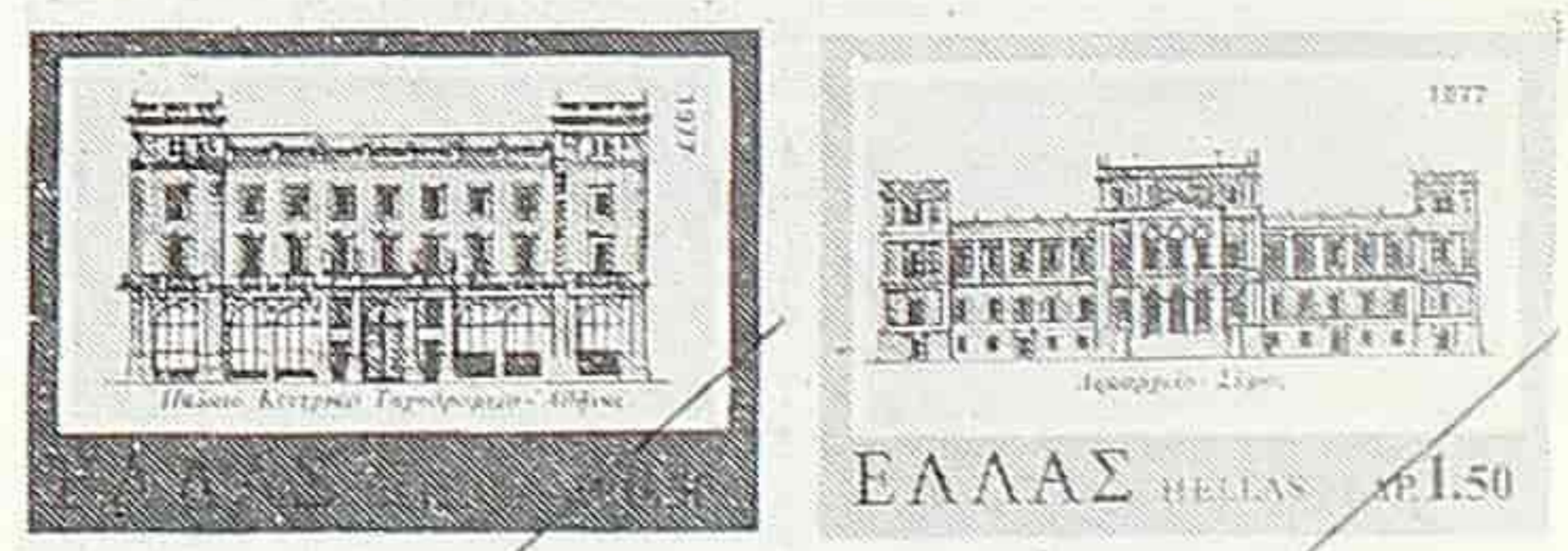
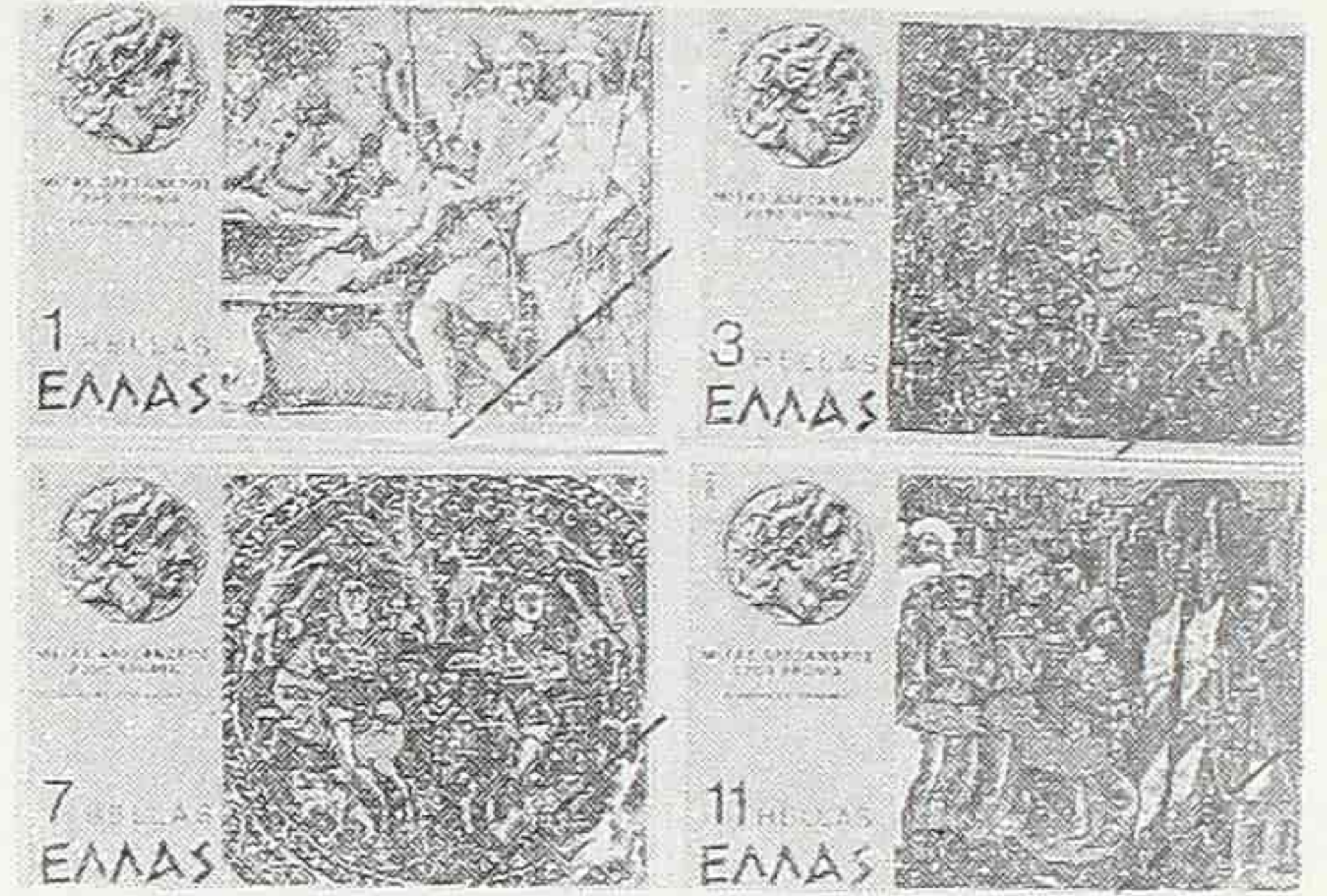
- 19. septembar: Narodna umetnost (3 Fr)
- 19. septembar: Tunizam (1,40 Fr)
- 26. septembar: Turizam (2,40 Fr)

GRČKA

- 23. juli: Izdanje povodom krvoprolića na Tehničkoj školi 1973. godine (4, 7, 20 Dr)

- 23. juli: 2300 godišnjica smrti Aleksandra Velikog (0,50, 1, 1,50, 3, 7, 13 30 Dr)
- 10. septembar: Prigodno izdanje povodom smrti arhiepiskopa Makariosa (4, 7 Dr)
- 22. septembar: Grčka arhitektura 19. veka (0,50, 1, 1,50, 2, 5, 50 Dr)

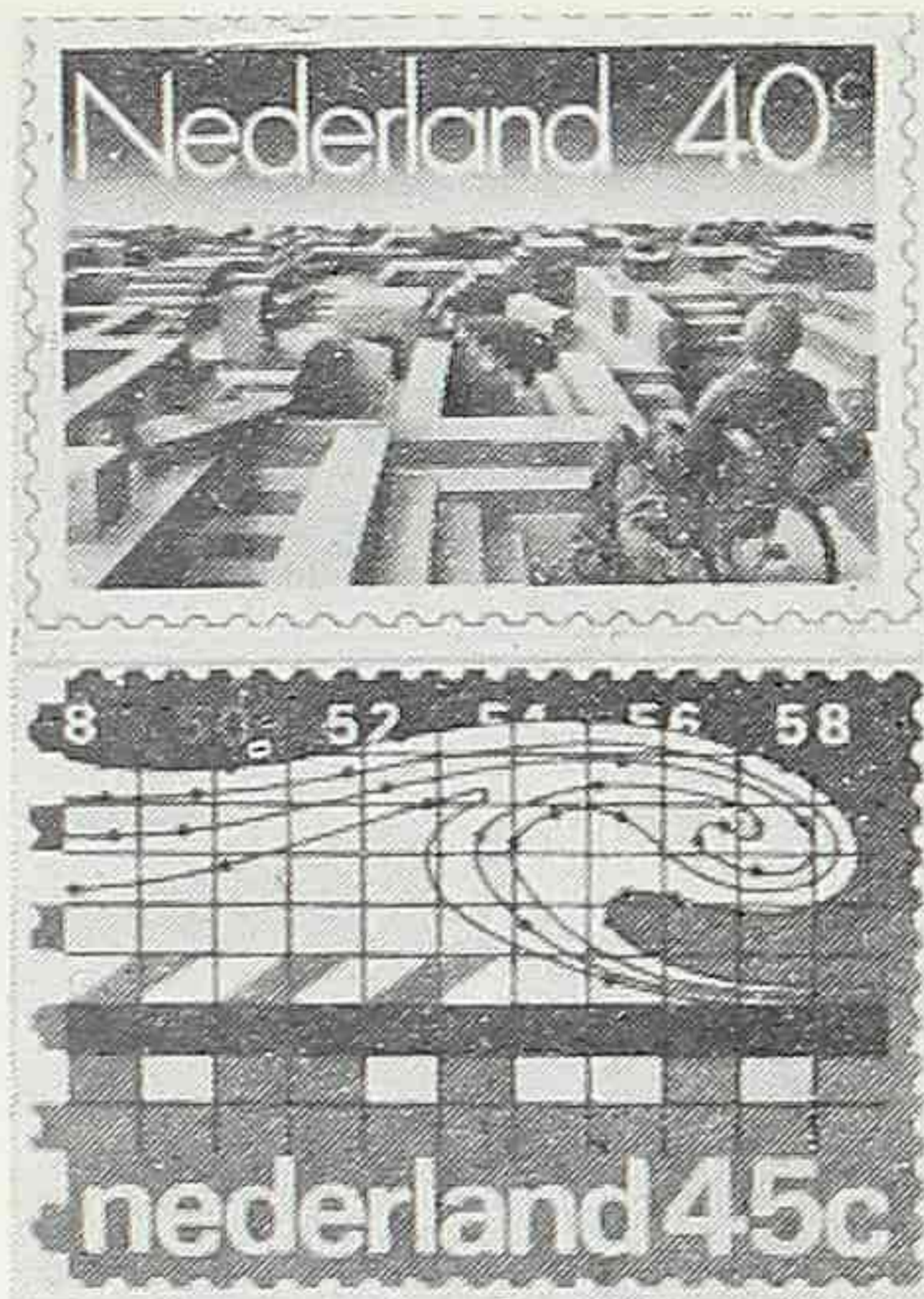
GRENLAND

- 8. septembar: Maska (9 Dkr)

HOLANDIJA

6. septembar: Prigodna izdanja, 3 vrednosti, 40 c 50-godišnjica pomoći invalidima, 45 c 50-godišnjica laboratorije za vodne puteve, 55 c 100-godišnjica stomatologije

IRSKA

8. august: Reprodukciija (17 p)

22. august: Skauti (8, 17 p)

12. septembar: Folklor (10 p)

12. septembar: 1100-godina smrti Johanesa Skota irskog filozofa (12 p)

ITALIJA

27. juni: Znameniti ljudi (5 vrednosti po 70 L)

LIHTENŠTAJN

8. septembar: Zamkovi 20, 50, 80,

8. septembar: Narodne nošnje (40, 70 Rp i 1 Sfr)

LUKSEMBURG

15. septembar: Spomen blok povodom 125-godišnjice luksemburške marke (40 Fr)
 15. septembar: Arhitektura Luksemburga Barok (6, 12 Fr)

15. septembar: Rimski mozaik u Dekirhu (6 Fr)
 15. septembar: Međunarodni festival pozorišta (6 Fr)

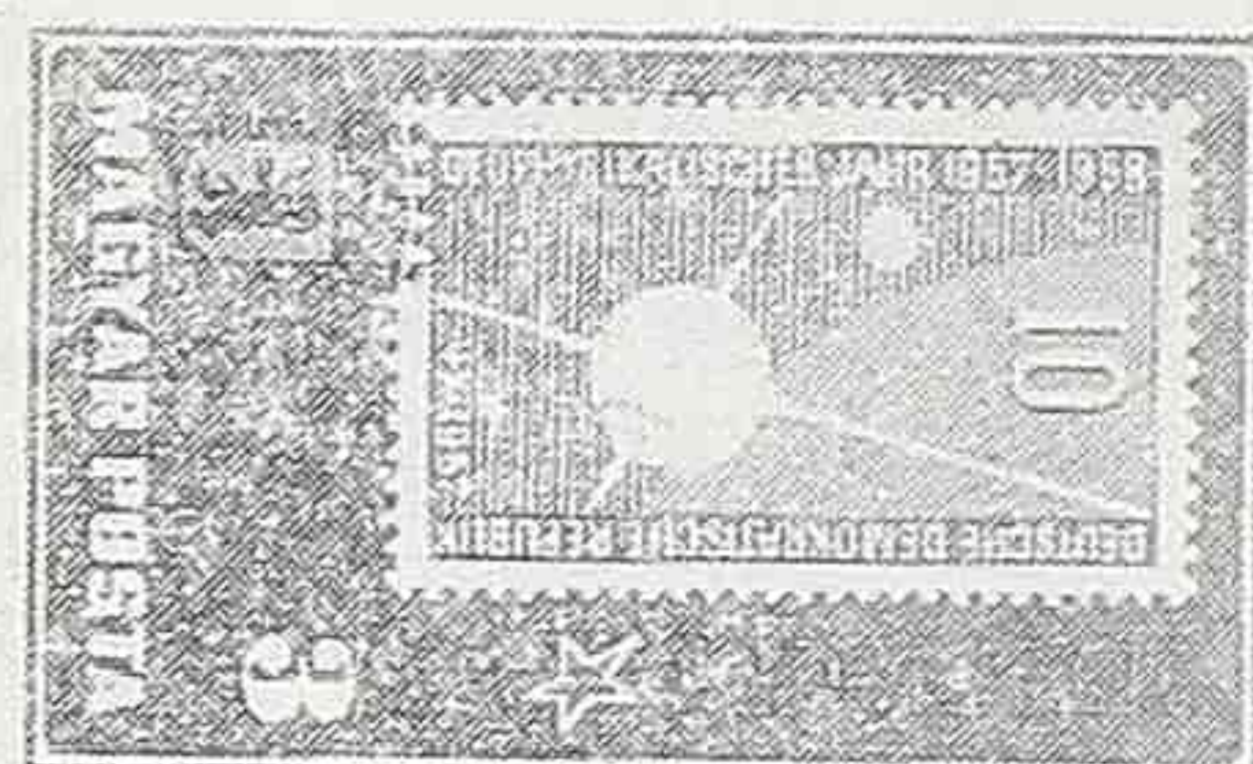

MAĐARSKA

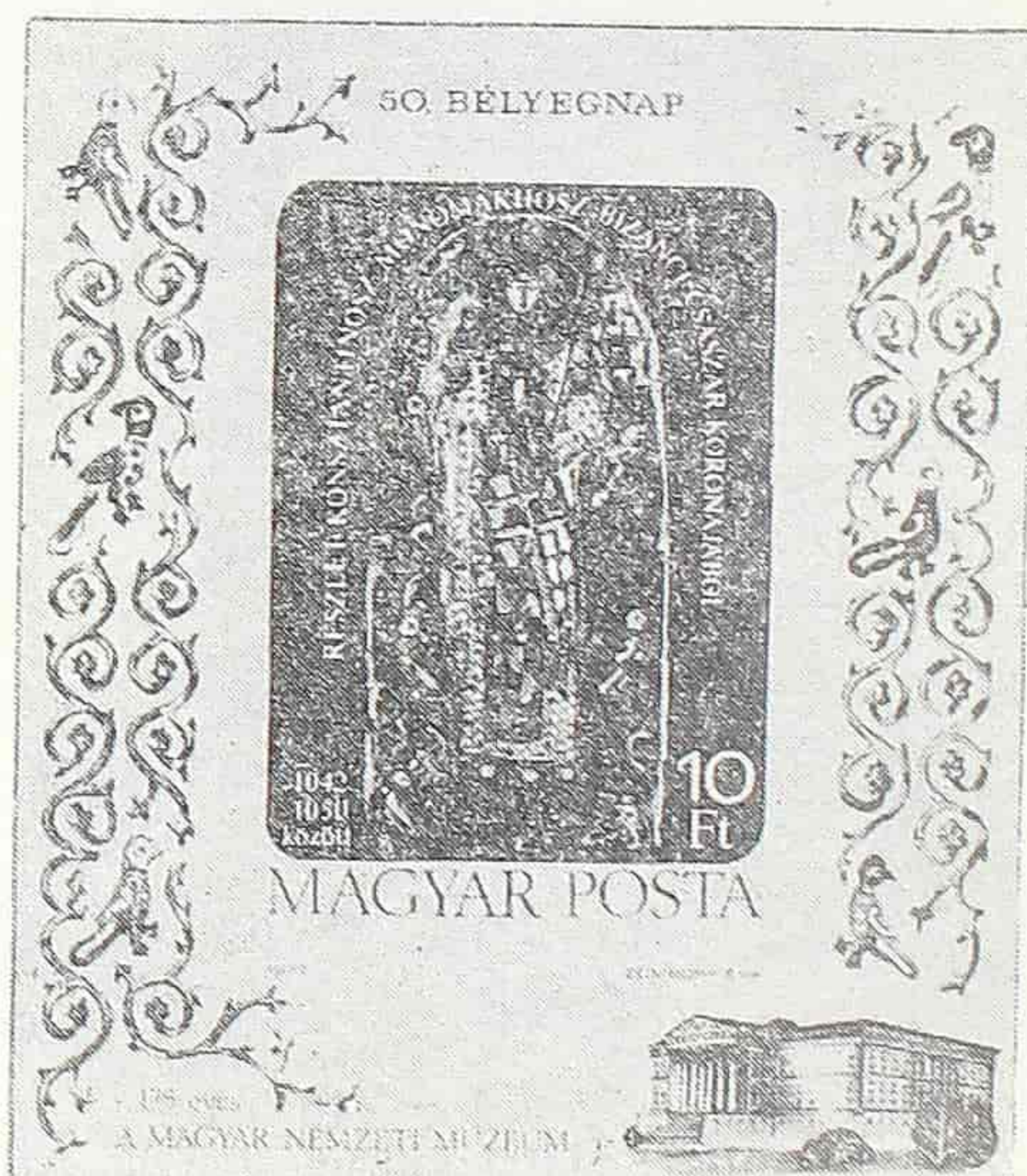
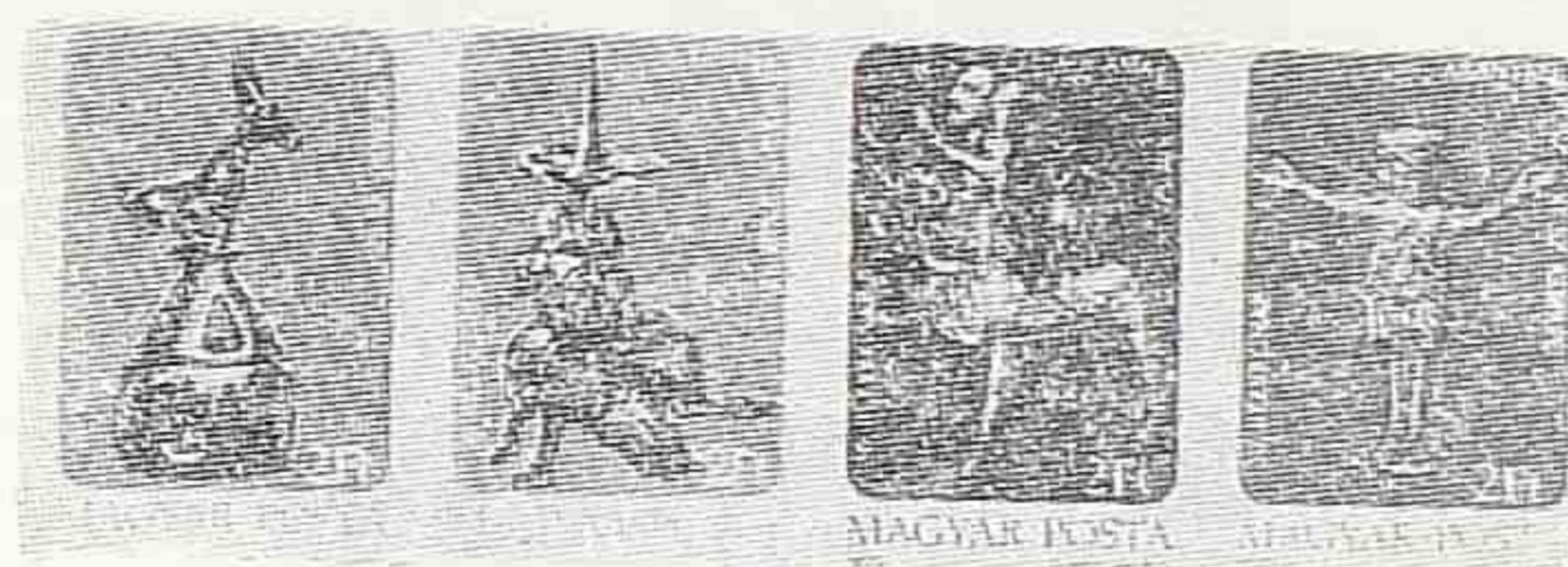
25. juni: 700-godina grada Šoprona (1 Ft)

16. juli: 150-godina konjskih trka u Mađarskoj (1 Ft)

18. august: blok tabačić Sozphilex 77 (3x3 Ft)

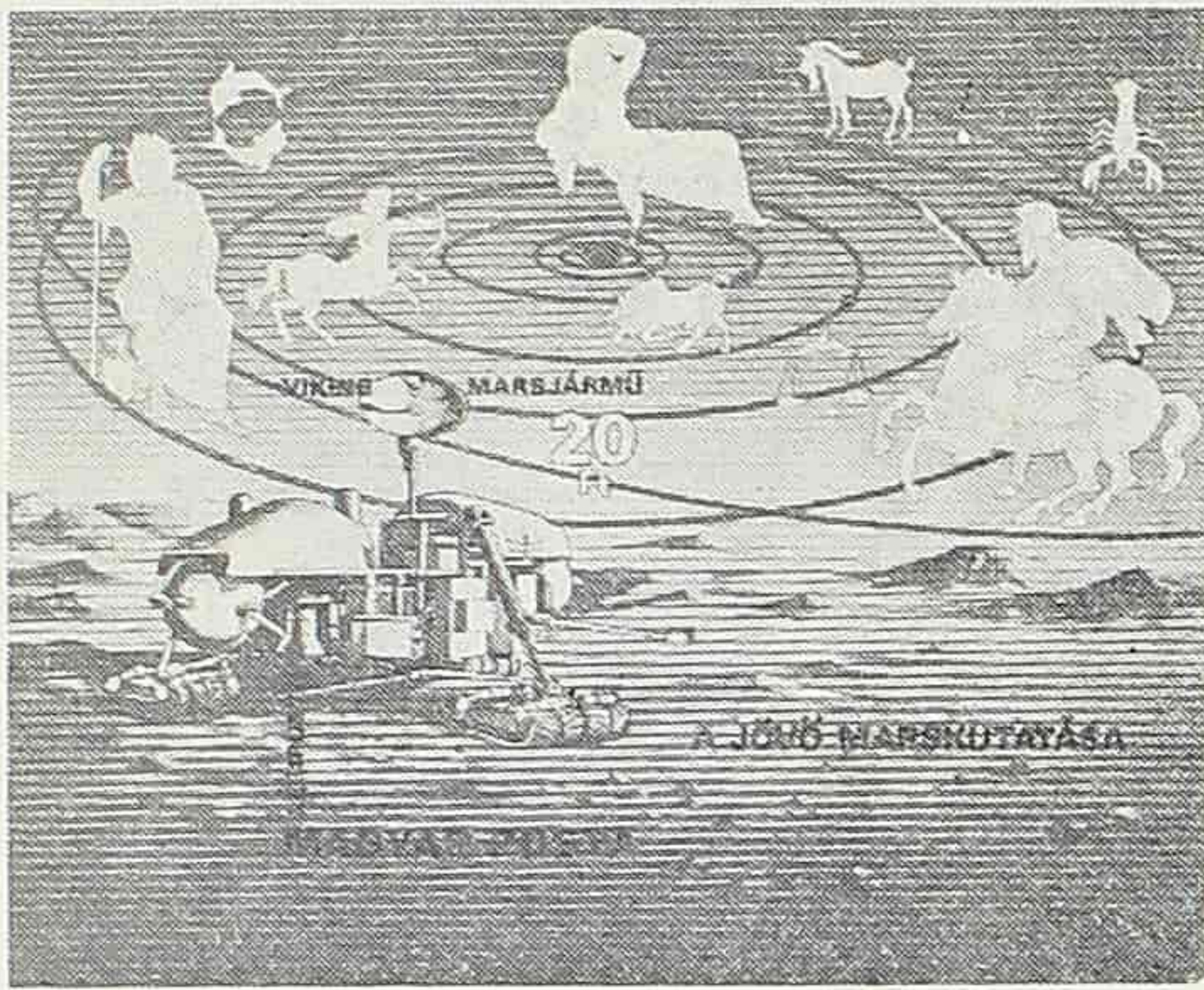

3. septembar: Dan marke (4x2 Ft u šlajfni i blok 10 Ft)

20. septembar: Kosmos (0,40, 0,60, 1, 3, 5, 6 Ft i blok 20 Ft)

- oktobar: Prigodan blok povodom Evropske konferencije o bezbednosti i saradnji u Beogradu (20 Ft)

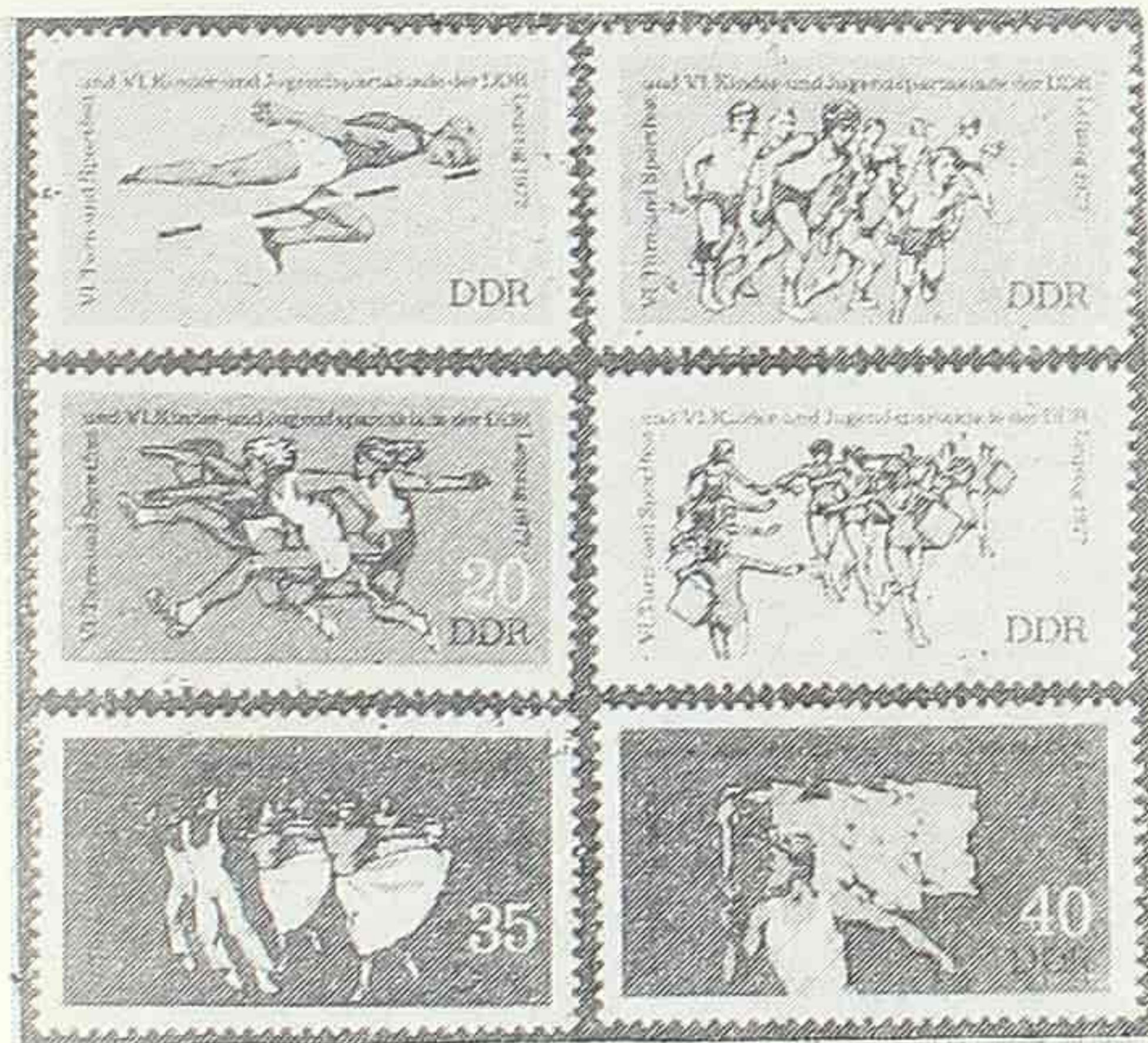

NEMAČKA DR

12. juli: Tehnika u poljoprivredi (10, 20, 25, 35, 50 pf)

17. juli: Dečja i omladinska spartakijada (5, 10+5, 20, 25+5, 35, 40 pf)

16. august: Sozphilex 77 (10, 25 pf) iste marke štampane su i kao dva bloka (4x10, 4x25 pf) i poseban blok (50+20 pf)
30. august: Lajpciški sajam (10, 25 pf)

6. septembar: 100-godišnjica rođenja Djeržinskog (blok sa dve marke 20, 35 pf)

NEMAČKA SR

Karnet od 2 DM Zamkovi (2x0,50, 2x0,30, 4x0,10 pf)

NORVEŠKA

22. septembar: Ribarstvo (120, 180 Öre)

POLJSKA

10. august: Leptiri (1, 1, 1,50, 1,50, 5, 6, 90 Zl)

10. septembar: Spomenici arhitekture (1, 1, 1,50, 1,50, 5, 6, 90 Zl)

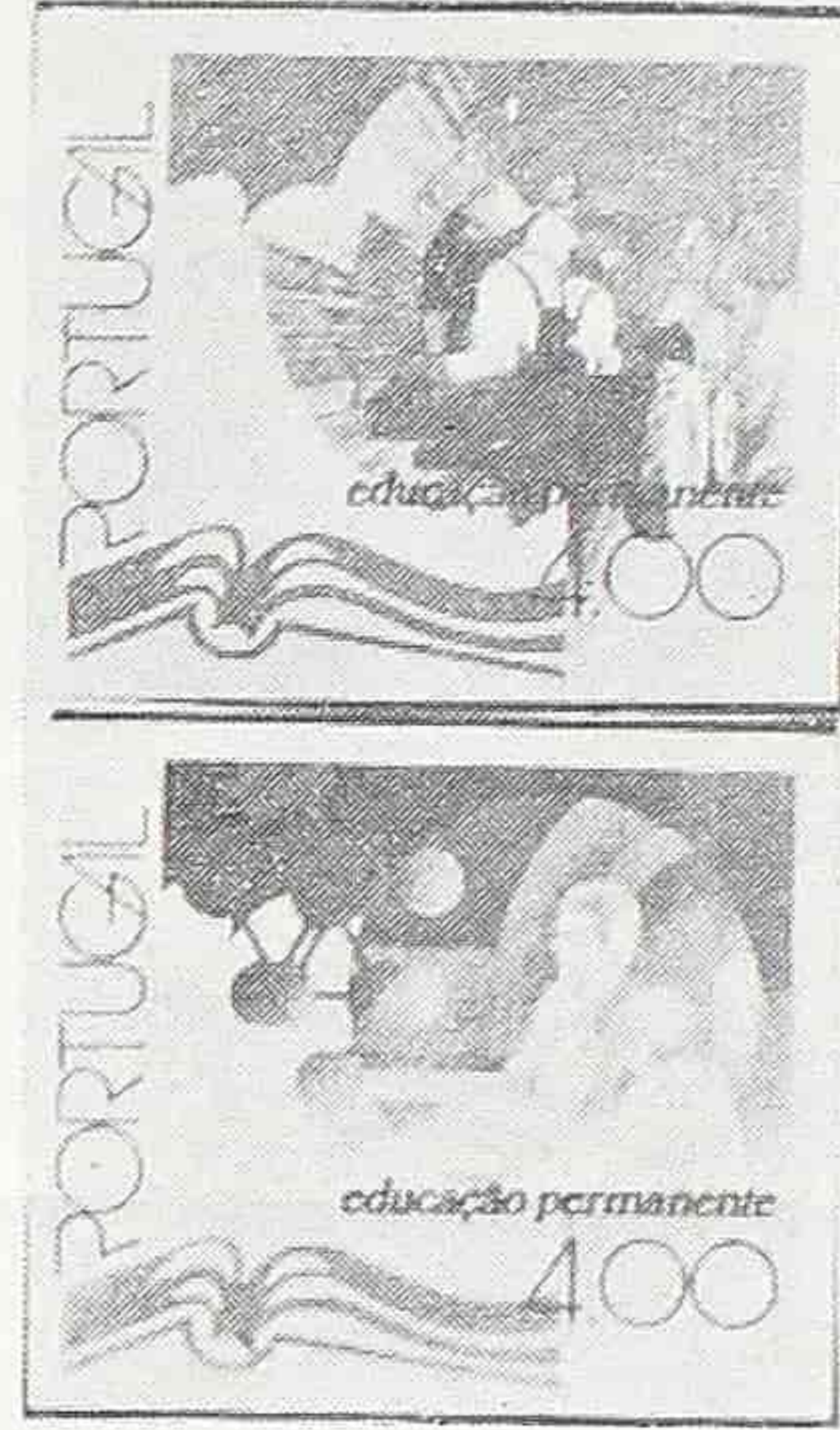
10. septembar: Klavirski festival (1,50 Zl)

9. oktobar: Dan marke, stari novac (0,50, 1, 1,50, 4,20, 4,50, 6 Zl)

PORTUGAL

20. juli: »Stalno učiti« (4x4 Esc)

RUMUNIJA

17. maj: dva bloka na temu »Evropa« (4x2 i 4x2,40 L)

10. juni: Znameniti ljudi (40, 55 b)
 10. juni: Međunarodna konferencija Crvenog krsta (1,50 L)
 28. juni: Evropska konferencija o bezbednosti u Beogradu (2 bloka po 10 L jedan zupčan i jedan nezupčan)

SAN MARINO

6. juni: 100-godina eksperimenata vertikalnog leta (120 L)
 6. juni: Gradovi sveta Bukurešt (200, 400 L)
 15. juni: 100-godina poštanske marke (40, 70, 100, 170, 500 L)
 28. august: Filatelistička izložba »San Marino 77« (1000 L)

ŠPANIJA

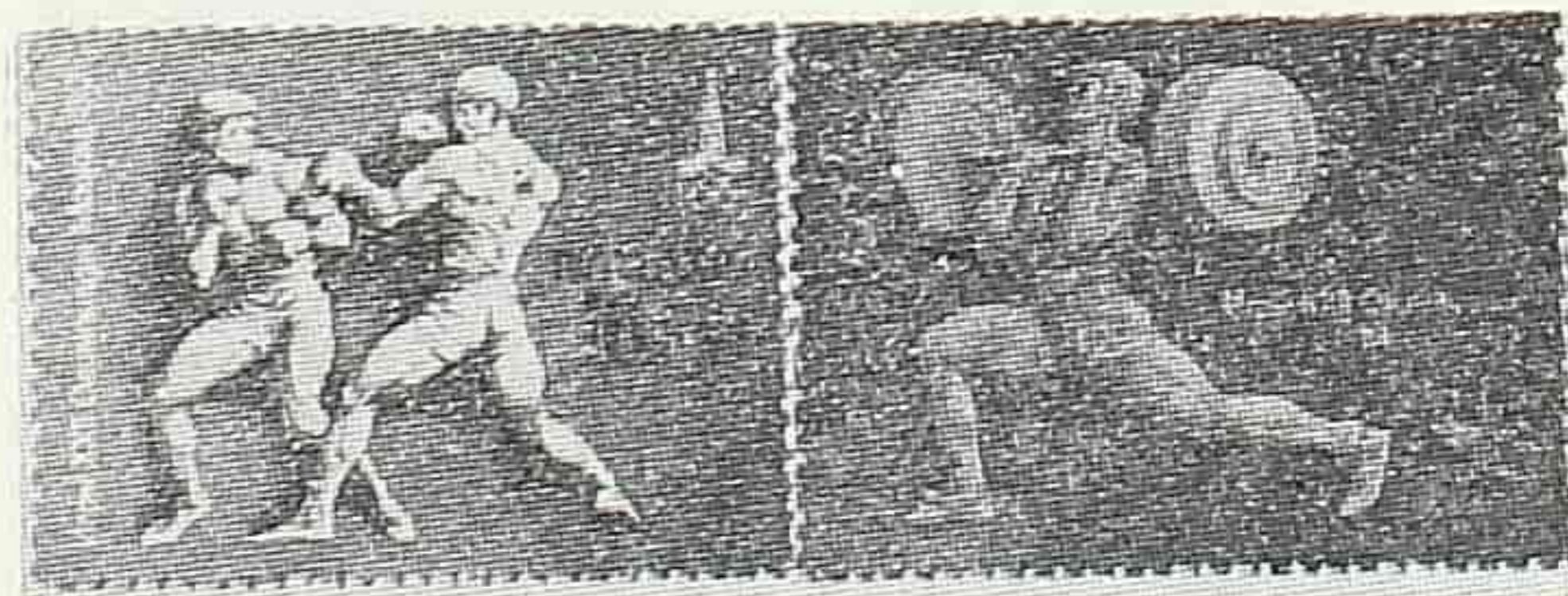
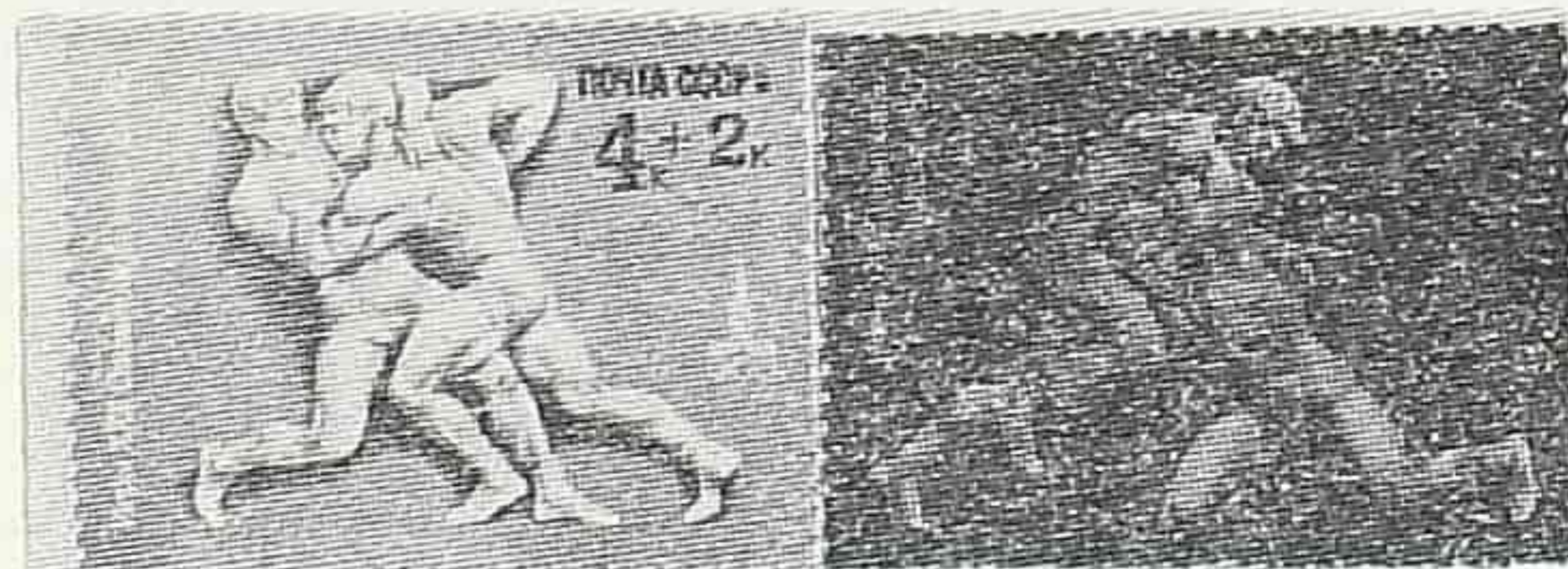
7. juni: Redovno izdanje portret Kralja Karlosa (25, 30 cts 6, 8, 10, 15, 20 Pts)
 9. septembar: 1000-godišnjica Katalonskog jezika (5 Pts)
 19. septembar: Svetsko prvenstvo u džudo sportu u Barceloni (3 Pts)

20. septembar: Reprodukciije Frederika Madraca (1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 15 Pts)
 7. oktobar: Filatelistička izložba »Espamer 77« (15 Pts)
 12. oktobar: Hispanidad (1, 3, 7, 12 Pts)
 20. oktobar: Manastir San Pedro Kadrena, Burgos (3, 7, 20 Pts)

SSSR

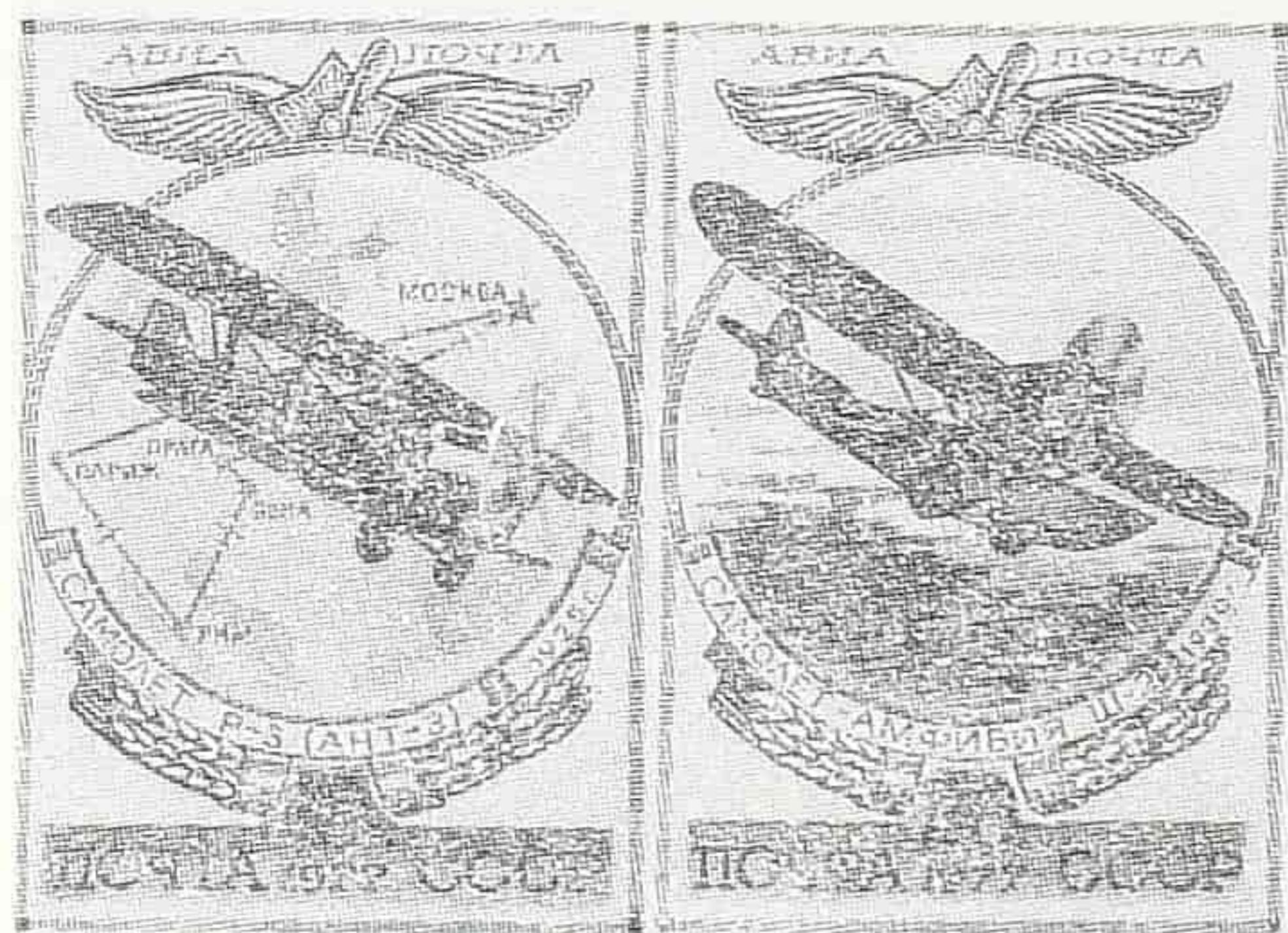
7. juni: Maršal I. S. Konjev (4 k)
 7. juni: Maršal K. A. Mereckov (4 k)
 7. juni: Maršal V. D. Sokolovski (4 k)
 21. juni: Predolimpijada (4+2, 6+3, 10+5, 16+6, 20+10 k)
 21. juni: Međunarodni filmski festival (4 k)

24. juni: 400-godina rođenja Rubensa
4, 6, 10, 12, 20, i blok 50 k)

16. august: Razvoj sovjetske avijacije
(4, 6, 10, 12, 16, 20 k)

16. august: Prigodna marka povodom
predstojeće izložbe »60-godina Ok-
tobarske revolucije« (4 k)

16. august: 200-godina grada Stavro-
polja (6 k)

ŠVAJCARSKA

22. august: 100-godina Zakona o fabri-
kama (20 Rp)

22. august: Zaštita kulturnih dobara
(40 Rp)

22. august: Turistički putevi (80 Rp)

25. august: Redovno izdanje »Narodni
običaji« (10, 20, 35, 40, 50, 70, 80,
90 Rp)

8. septembar: Šumski plodovi (5 × 75 ö)

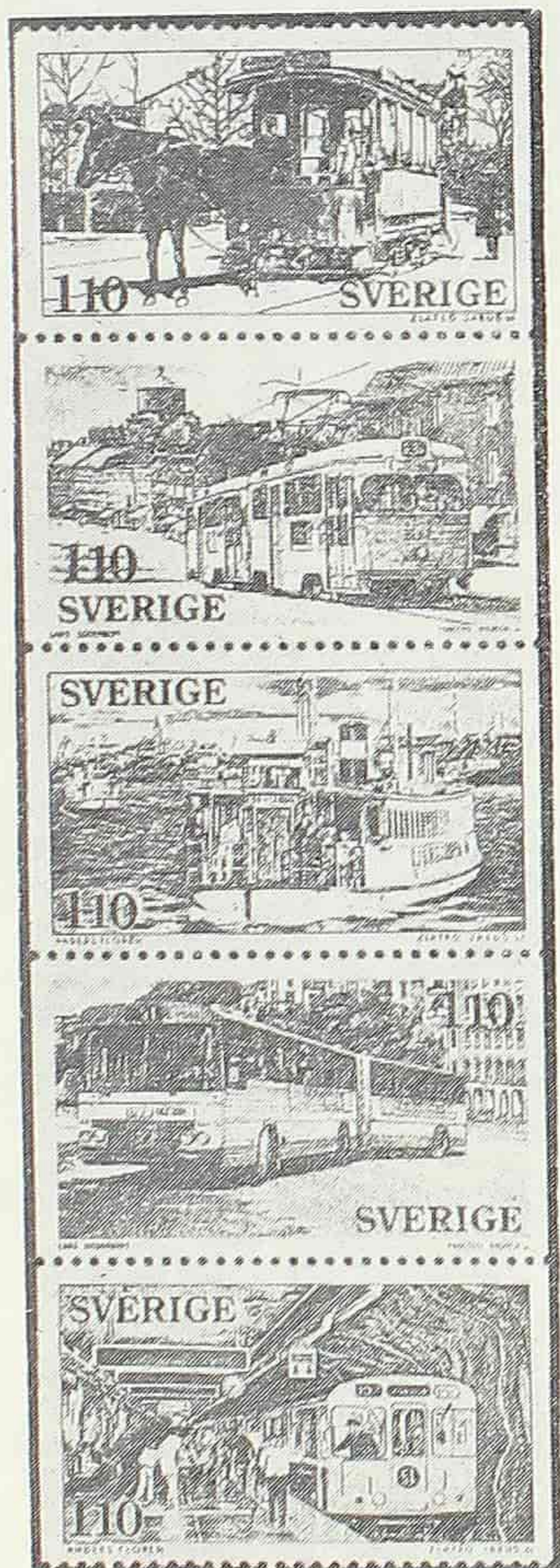
8. oktobar: Gradska saobraćajna sredstva (5 × 1,10 ö)

ŠVEDSKA

8. septembar: Šumska sova (45 ö)

8. septembar: Stara kovačka radionica (70 ö)

8. septembar: Poni-konji sa ostrva Gotland (1,40 ö)

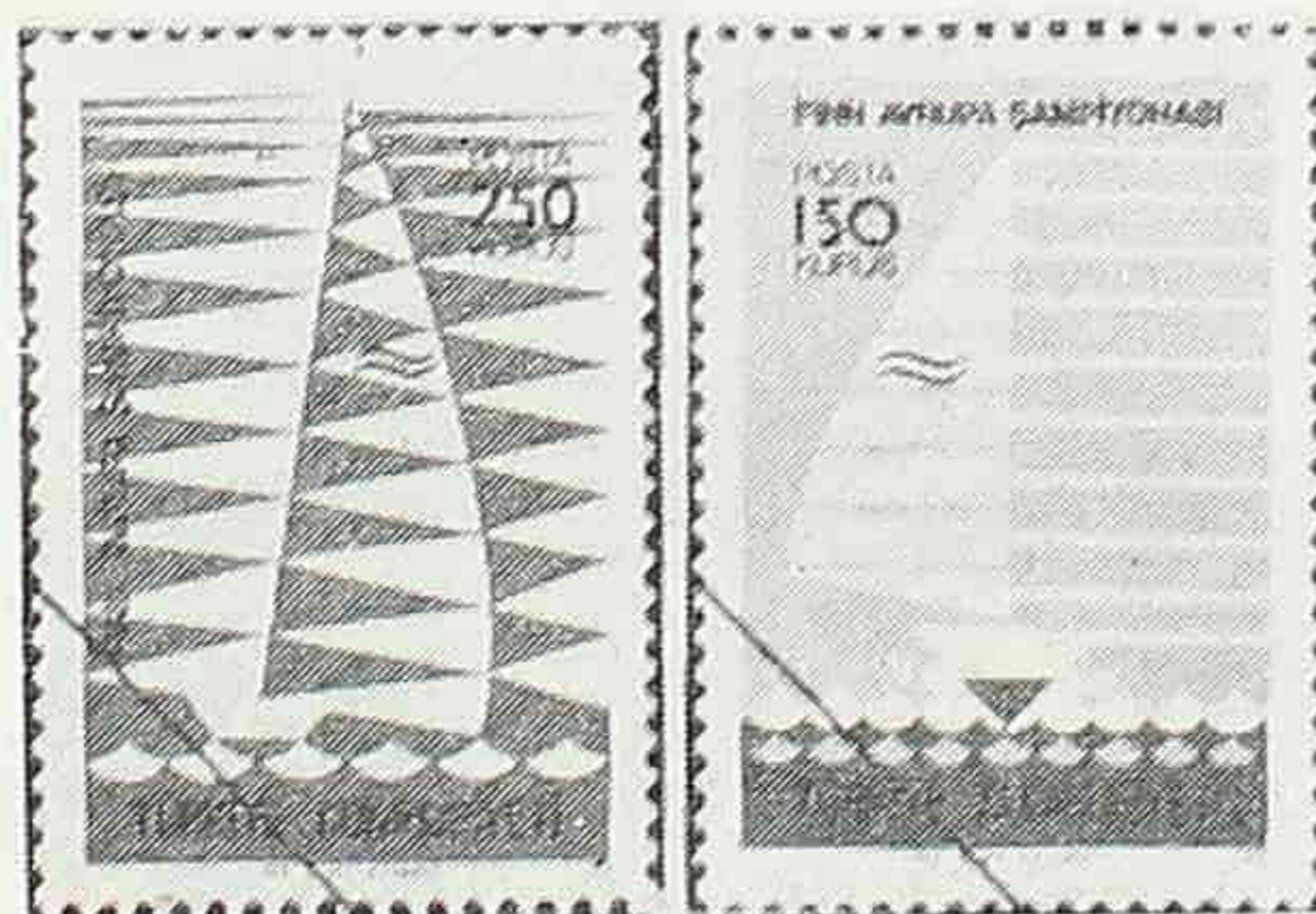

TURSKA

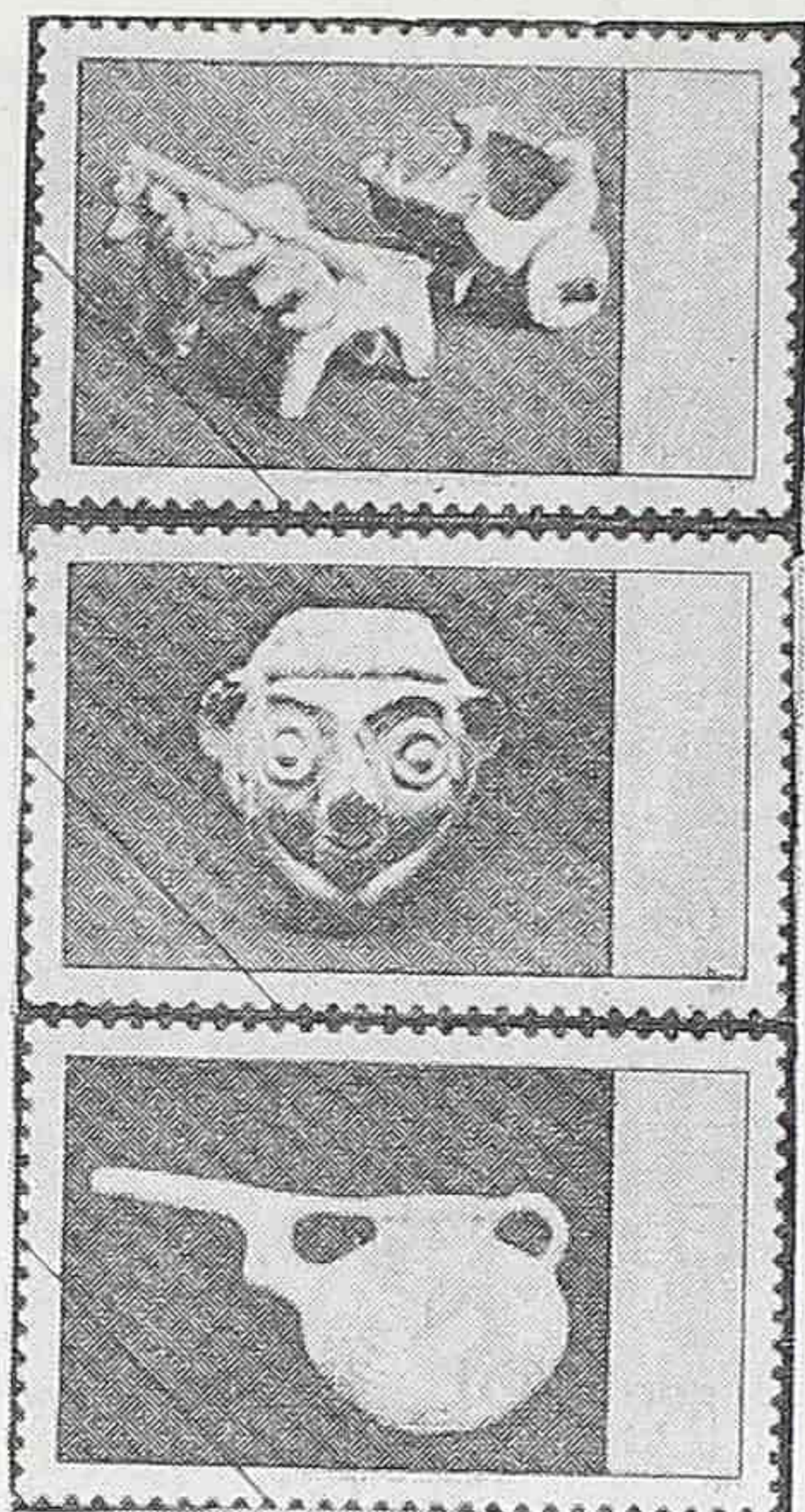
13. juni: Portret Kemala Ataturka (100, 200 k)

28. juli: Evropsko prvenstvo u jedriličarstvu (100, 150, 200, 250 k)

21. juli: Regionalna saradnja RCD Tur-
ska, Iran, Pakistan (100, 225,
675 k)

21. juli: Filatelistička izložba »Istan-
bul 77« (blok 100, 225, 675 k)

TURSKA ZAJEDNICA NA KIPRU

27. juni: Domaća radinost (15, 30,
125 M)

VELIKA BRITANIJA

GERNSI

25. oktobar: 100-godina Bolnice St.
John (5, 7, 11, 13 p)

DŽERSI

29. septembar: 125-godina Koledža Vik-
torija (7, 10^{1/2}, 11, 12 p)

VANEVROPA

AVGANISTAN

10. maj: 59-god. samostalnosti (3×20
Afgh)
22. juni: Izbor prvog predsednika (7,
8, 10, 18 Afgh)

ANTIČKA

23. maj: Karibski džembori skauta
(¹/₂, 1, 2, 10, 30, 50 c 2 \$)
8. juli: Karneval (10, 30, 50, 90 c 1 \$)

ANTILI HOLANDSKI

26. maj: Amphilex, blok sa tri marke
sa motivima sa prvenstva Sred-
nje Amerike i Kariba u bridžu
(20+10, 25+12, 40+18 c)
20. juli: cveće (25, 40, 55 c)

ARGENTINA

30. maj: Kapitol u Buenos Airesu
(50 P \$)
18. juni: Crkva San Francisco u Salti
(1000 P \$)
5. juli: General Jose de San Martin
16. juli: Poštanski motivi (20+5, 20+
+10, 60+30, 70+35 P \$)
30. juli: Dan Armije (30 P \$)
30. juli: Dan Mornarice (30 P \$)
30. juli: 150-god. pošte u Urugvaju
(100 P \$)

ASCENSION

27. juni: Snabdevanje vodom (3, 5, 12,
25 p)
9. oktobar: 100-god. od dolaska Dr.
Gil-a na ostrvo (3, 8, 12, 25 p)

BAHRAIN

8. juli: Psi (8×80 F)

BARBADOS

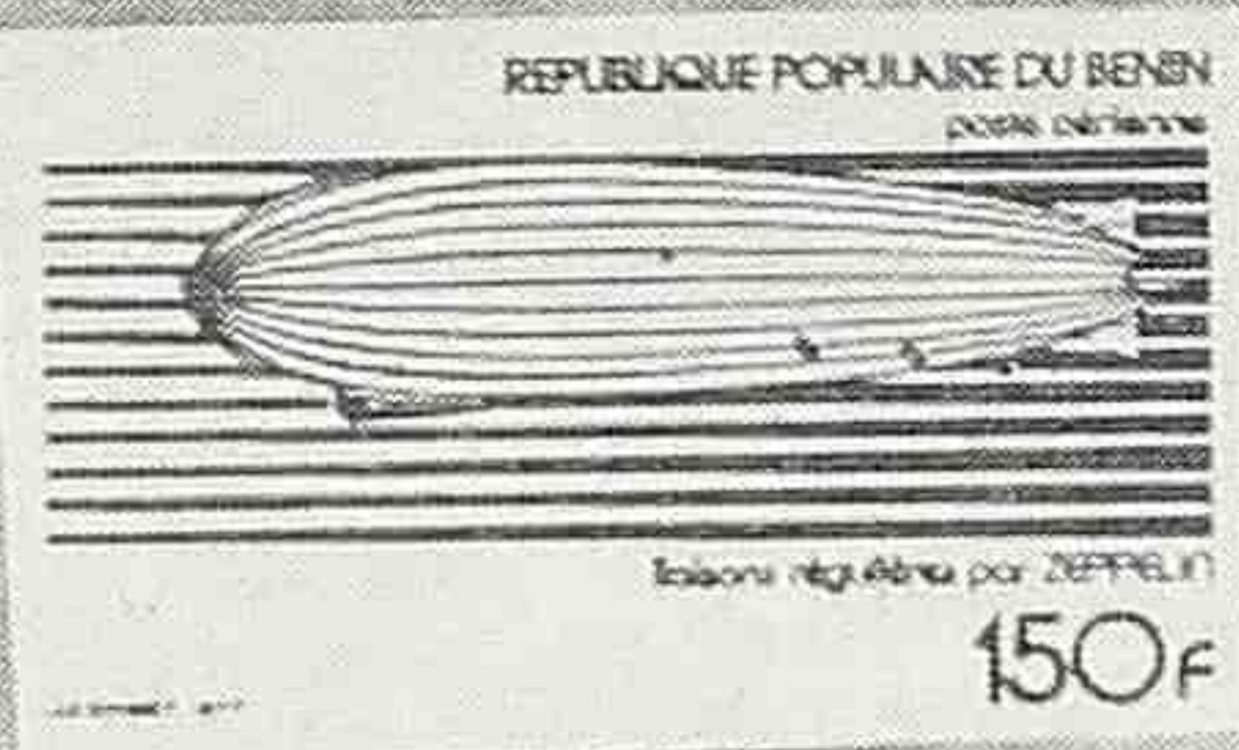
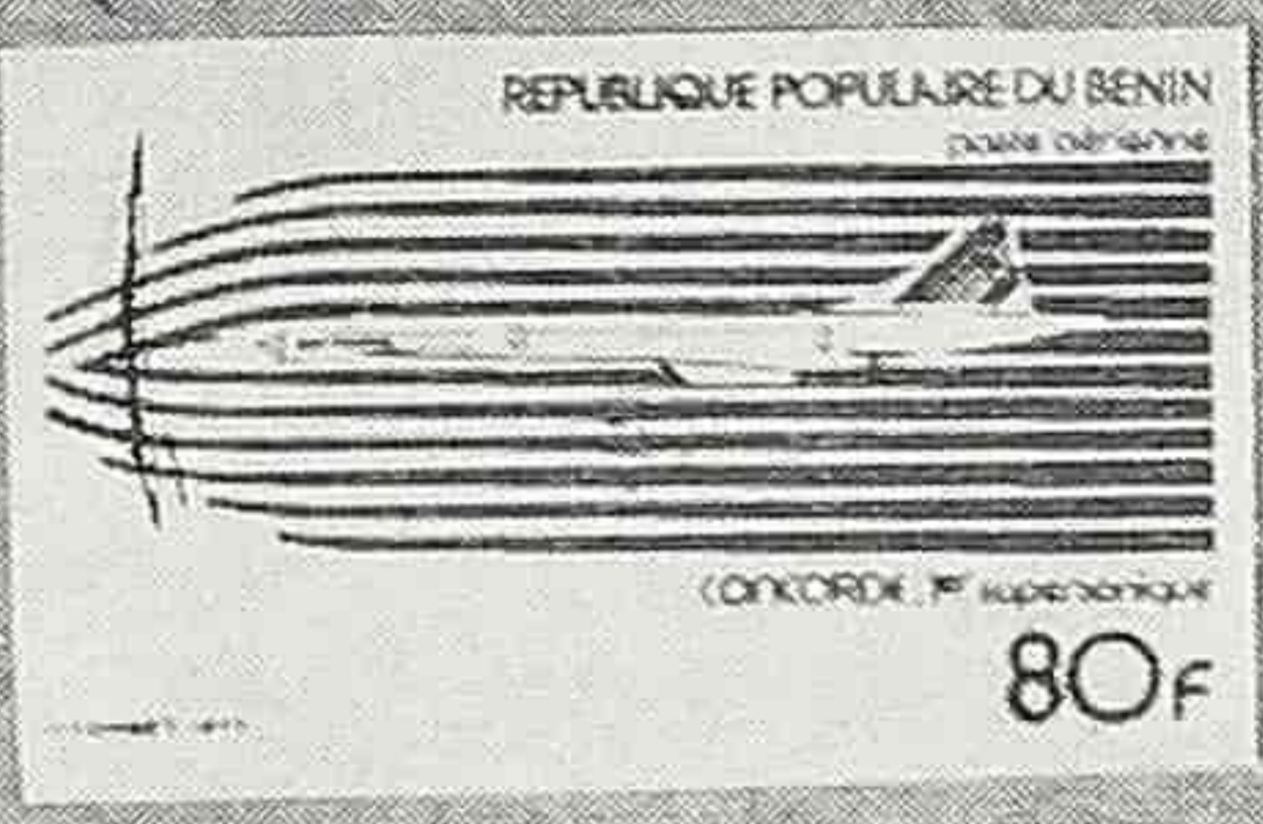
2. avgust: 13-ta Regionalna konferenci-
ja parlamentaraca Komonvelta
(10, 25, 50 C 1 \$)

BARBUDA

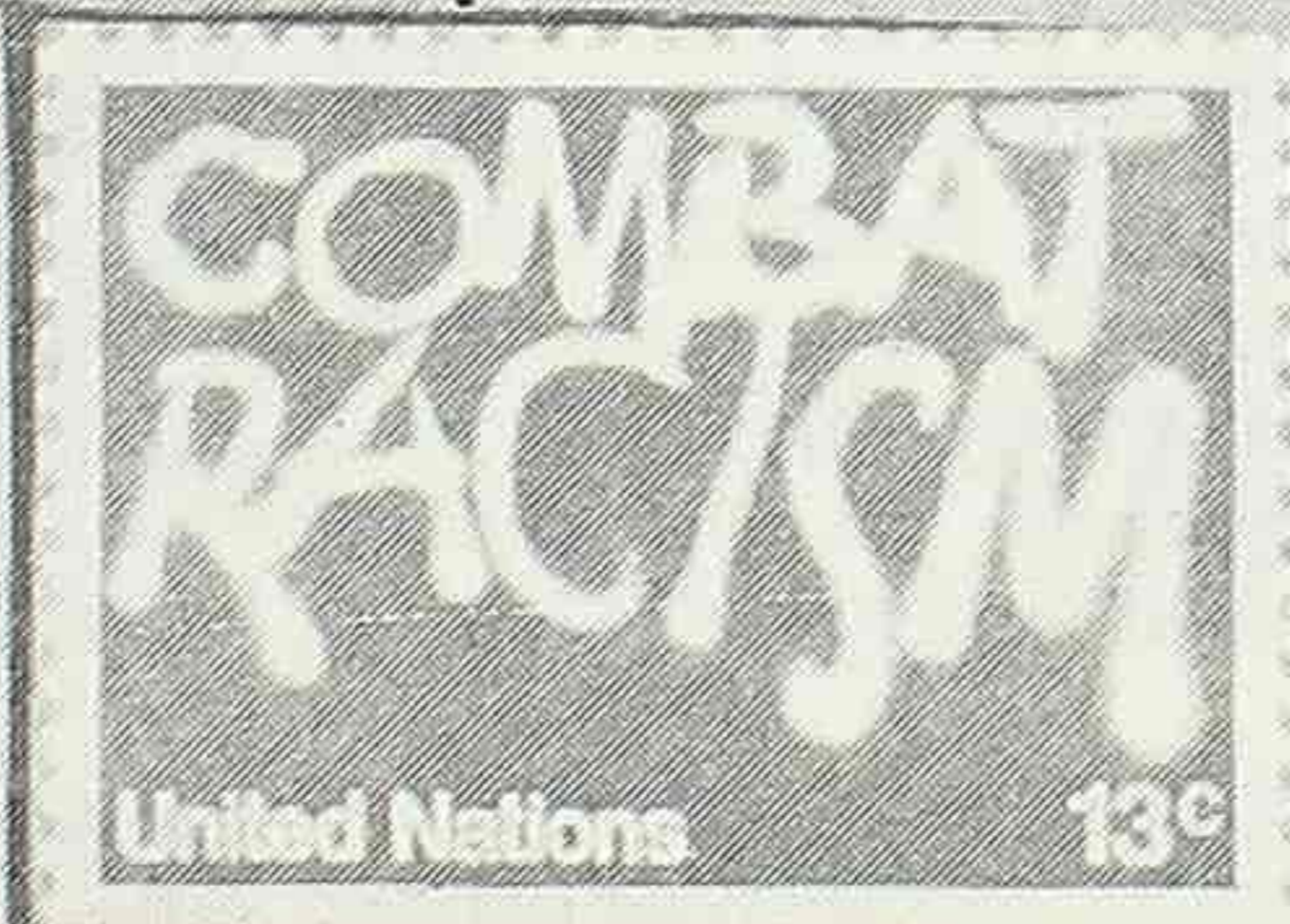
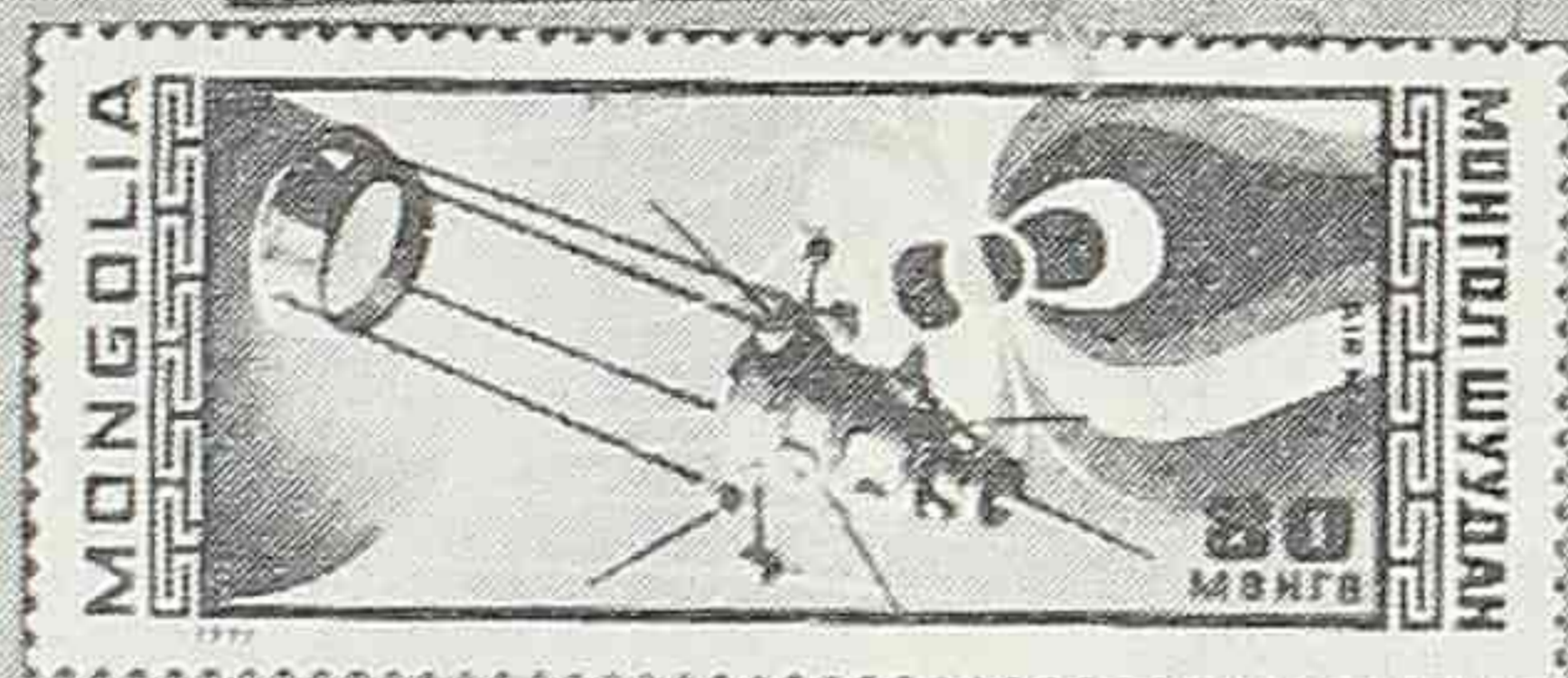
12. avgust: Karneval (10, 30, 50, 90 c,
1 \$ i blok)

BENIN

25. juli: Vazduhoplovstvo (80, 151, 300,
500 Fr)
28. juli: Svetsko prvenstvo u nogome-
tu Argentina (60, 200 Fr)
2. avgust: Borba protiv reumatizma
(100 Fr)
9. septembar: Godišnjica smrti Mao
Ce Tunga (100 Fr)
9. septembar: 150-god. rođenja Josefa
Listera (150 Fr, 210 Fr)

9. *septembar*: Reprodukciije: 100 Fr Ginsburg, 150 Fr Rubens, 200 Fr Leonardo da Vinči
- BOLIVIJA**
13. *juni*: Prigodno izdanje povodom dana štampe (1,50, 2,50, 3,4, 5,50 \$ b)
13. *juni*: 90-god. kluba Oruro (3 \$ b)
- BOCVANA**
15. *avgust*: Gradovi i prirodne znamenitosti (4, 6, 15, 20, 25, 35 t)
- BRAZILIJA**
2. *maj*: Zaštita na radu (1,10, 1,10 Cr)
25. *maj*: 100-god. prijema Brazilije u UPU (1,10 5, 5,10, 6,50 Cr)
1. *juni*: 100-god. lista »Diario de Porto Alegre« (1,10 Cr)
3. *juni*: Zaštita životinja (1,30 Cr)
8. *juli*: 100-god. željezničke pruge San-Paulo—Rio de Žaneiro (1,30 Cr)
14. *juli*: Školjke (3×1,30 Cr)
18. *juli*: 50-god. Lože Slobodnih zidara (1,10 Cr)
1. *avgust*: Dan marke (1,30 Cr)
11. *avgust*: 150-god. zakonodavstva u Braziliji (1,30 Cr)
- BURMA**
1. *maj*: 100-god. železnice (15, 20, 25, 50, P i 1 K)
- BURUNDI**
22. *avgust*: Životinje (+8 kom)
- DOMINIKA**
10. *juli*: Karibski Džembori Skauta na Jamajci (¹/₂, 1, 2, 45, 50 c, 3 \$, i blok 75 c, 1 \$)
- DOMINIKANSKA REPUBLIKA**
15. *juni*: Dan mornarice (20 c)
24. *juni*: Panamerički kongres veterinarara (6, 10, 20, 25 c)
20. *juli*: Izbor mis univerzum (10 c)
20. *juli*: Turizam (2, 5, 6, 11 c)
25. *avgust*: »Hisbanitat« (6, 33 c)
- FIDŽI**
22. *avgust*: »XXI Hibikus« festival, oveće (4, 15, 30, 35 c)
- FORMOZA**
20. *juli*: Leptiri (2, 4, 6, 10 \$)
27. *avgust*: Dečiji crteži (1, 2, 4, 5 \$)
- GABON**
28. *juli*: 150-god. smrti Betovena (260 fr)
17. *avgust*: Festival (50 Fr)
13. *septembar*: 50-god. Lindbergovog leta preko Atlantika (500 Fr)
- GRENADA**
10. *juni*: »Uskrs« 77 reprodukcije (¹/₂, 1, 2, 18, 35, 50 c, 2 \$ i blok 3 \$)
15. *juli*: Karibski Džembori skauta (¹/₂, 1, 2, 18, 40 c, 1, 2 \$ i blok 3 \$)
- HONG KONG**
20. *juni*: Orhideje (20 c, 1,30, 2 \$)
- INDIJA**
21. *juni*: 25-god Parlamenta (25 p)
1. *juli*: Cveće (25, 50, 100, 200 p)
20. *juli*: 100-god. Fonografa (2 R)
- INDONEZIJA**
23. *maj*: 450-god. Džakarte (Batavija) (20, 40, 100 Rp i blok 100 Rp)
28. *maj*: »Amphilex 77« (100, 100 Rp i blok 100 Rp)
- IRAK**
15. *juni*: »Godina arapskog turizma« (5, 10, 30, 50 F)
17. *juli*: »Julski festival« (25, 30 F)
- IRAN**
17. *maj*: Svetski dan telekomunikacije (20 Ri)
20. *juni*: »Dan Olimpijade« (14 Ri)
21. *juli*: Regionalna saradnja o razvoju Turske, Irana, Pakistana (3×5 Ri)
8. *avgust*: 2 azijski Džembori skauta (10 Ri)
- IZRAEL**
16. *avgust*: 400-god. hebrejske štamparije u Cefatu (4 IL)
16. *avgust*: Jevrejska nova godina 5738 (1977) (70 Ag, 1,50, 2,3 IL)
20. *avgust*: Vojna policija (3×1 IL)
- JAMAJKA**
9. *maj*: Leptiri (10, 20, 25, 40 c i blok sa istim vrednostima)
8. *avgust*: 6 Karipski Džembori skauta
- JAPAN**
18. *maj*: Zaštita prirode (50 Y)
20. *juni*: 100-god. članstva u UPU (50 Y)
22. *juli*: Zaštita prirode (50 Y)
10. *avgust*: Puštanje u rad kablovske veze Okinava—Hong Kong
15. *avgust*: Zaštita prirode
- KAMERUN**
9. *septembar*: 1-god. smrti Mao Ce Tunga (1893—1976) (100 Fr)
- KANADA**
30. *juni*: Godišnjice (2×12 c)
4. *avgust*: 50-god. »Mosta mira« (Montreal — Kanada Bufalo USA) (12 c)
8. *avgust*: Drveće (15, 20, 25 c)

KENIJA

10. juli: Autoput Najrobi—Adis Abeba (50 c, 1, 2, 5 sh i blok sa istim vrednostima)
 15. juli: 25-god. krunisanja kraljice Elizabete II (1, 5, 10, 15 sh i blok 15,5 sh)
 15. juli: 100-god. crkve Ugande (50 c, 1, 2, 5 sh)

KINA

8. juli: Godišnjica smrti Ču De (4×8 Fen)

KOLUMBIJA

10. juni: Otvaranje Filatelističkog muzeja (25 p i blok 25 p)

KOMOREN

7. juli: 25-god. krunisanja kraljice Elizabete II (500 Fr)

KONGO

28. juni: Euroafrika (75 Fr)
 15. juli: Boks (25, 40, 50 p)
 13. avgust: 14-god. revolucije
 20. avgust: GATT (60 Fr)
 20. avgust: 175-god. rođenja Viktora Igo-a (35, 60, 100 Fr)
 23. avgust: 250-god. smrti Isaka Njutna (140 Fr)

KOREJA JUŽNA

15. juli: Keramika (2×20 W)

KUBA

20. juni: Nedelja zaštite od požara (1, 2, 6, 10, 13, 30 c)
 28. juli: Ordenje (1, 3, 13, 30 c)
 26. avgust: Reprodukcijske kubanskih slikara (1, 3, 5, 10, 13, 30 c)

LIBIJA

10. maj: Crveni mesec (15, 30 Dh)
 17. maj: 100-god. UPU (20, 25, 150 Dh)
 17. maj: Međunarodni dan telekomunikacije (60, 115, 200 Dh)

MALDIVI

26. juli: ptice (1, 2, 3, 4, 5, 20, 95 L, 1,25, 5 R i blok 10 R)

MALI

15. juni: insekti (5, 10, 20, 35, 60 fr)

MAROKO

10. juli: VI Kongres arapskih gradova (0,50 Dh)
 20. juli: 25-god. Arapske poštanske unije (12 UM)

MAURICIUS

22. septembar: cveće (15, 25, 30, 40, 50 fr)

MAURITANIJA

30. maj: 25-god. Arapske poštanske unije (12 UM)

MEKSIKO

25. juli: 400-god. grada Saltilo (80 c)

MONGOLIJA

1. juni: Međunarodni dečji dan (7 vrednosti i blok)

NARU

7. septembar: 75-god. prvog podvodnog kabla na Pacifiku (7, 15, 20, 25 c)

NIGER

7. juni: Narodna radinost (40, 50, 80 fr)
 10. avgust: Ozelenjavanje Sahare (40 fr)
 9. septembar: Godišnjica smrti Mao Ce Tung-a (100 fr)

NORFOLK

5. juli: leptini IV 3, 4 c, 2 \$)
 4. oktobar: »Božić 77« 18, 25, 45 c)

NOVA KALEDONIJA

16. juli: Zaštita prirode (20 fr)
 6. avgust: Kongres mladih trgovaca (200 fr)

PAKISTAN

21. juli: Regionalna saradnja za razvoj, Turska, Iran, Pakistan RCD (20, 65, 90 p)

PAPUA

8. juni: ptice (1, 7, 15, 30, 50 t)

PARAGVAJ

7. juni: Istorija Olimpijskih igara (7 vrednosti i blok)
 7. juni: 70-god. smrti Alfreda Nobela (blok)
 9. juni: »LUPOSTA 77«, Berlin (8 vrednosti sa motivima vazduhoplova i dva bloka)

POLINEZIJA FRANC.

18. avgust: 50-god. preletanja Atlantika Čarls Lindberg (28 fr)
 14. septembar: cveće (8, 12 fr)

RUANDA

23. maj: Međunarodni dan telekomunikacija (8 vrednosti)
 26. maj: AMPHILEX 77 (dva bloka)

SAD

6. *august*: 200-god. bitke kod Oriskana (13 c)
 6. *septembar*: 200-god. osnivanja Alta Kalifornija (13 c)

30. *septembar*: 200-god. predloga Zakona o konfederaciji (13 c)

21. *oktobar*: »Božić 77« (13, 13 c)

SALVADOR

24. *juni*: 50-god. Rotari kluba (10, 15, 25 c 1 Col)

PUBLICISTIKA

U izdanju Saveza filatelista Bosne i Hercegovine pojavio se ovog leta priručnik »Kako postati filatelista« od autora Zvonka Zrnčića, odgovornog urednika ove biblioteke Saveza filatelista Bosne i Hercegovine, poznatog filateliste i aktivnog društvenog radnika u oblasti razvoja filatelije. Objavljujući svoje prikaze i istraživanja po filatelističkoj periodici širom Jugoslavije, Zrnčić se afirmisao kao agilan filatelista, spreman da povede i nosi akcije na popularizaciji i omasovljavanju filatelije, naročito u redovima omladine.

Ovim priručnikom unekoliko se ispunjava prazan prostor na planu stručnog i pedagoškog rada sa početnicima u filateliji. Sem jednog prevoda strane literature iz pedesetih godina, naša filatelija nije imala na raspolaganju ništa slično. Nije se pridavala potrebna pažnja ovoj izuzetno značajnoj aktivnosti. Utoliko pre, ovaj napor Saveza filatelista Bosne i Hercegovine i njenog pregaoca Zrnčića treba pozdraviti u nadi da će ukusno opremljeni priručnik postići svoj cilj i značiti prvi u nizu sličnih koraka.

Priručnik se može nabaviti i preko Saveza filatelista Srbije, Sremska 6/IV, Beograd, po ceni od 30 dinara bez poštarine.

SAMOA

- 100-god. Poštanske marke (12, 13, 26, 50 S)

SENEGAL

25. *juni*: Viking ekspedicija na Mars (300 fr)

SUDAN

20. *juli*: 5-god. Nacionalnog pomirenja (2½, 4, 10½ p)

SURINAM

24. *august*: 100-god. gramofona (20, 80 c)
 24. *august*: ptice (20, 40, 45, 55, 65, 70, 85 c)

TANZANIJA

10. *juni*: 100-god. crkve u Ugandi (50 c, 1, 2, 5 sh)

TRINIDAD I TOBAGO

11. *oktobar*: »Božić 77« (10, 35, 45, 50 c i blok)

TUNIS

9. *juli*: Kulturna dobra (10, 15, 20, 30, 40, 50 m)
 16. *august*: 25-god. Arapske poštanske unije (40 m)

UGANDA

10. *juni*: 100-god. Crkve u Ugandi (50 c, 1, 2, 5 sh)

VENECUELA

25. *maj*: 400-god. grada Barinas (50 c)
 6. *august*: 400-god. grada La Grita (30 c)

UNO

27. *juni*: vazдушna pošta (25, 31 c)
 19. *septembar*: Borba protiv rasizma (13, 25 c, 0,40 1,10 sfr)

